EXERCITIA SPIRITVALIA.

IHS

M. D. XLVIII.

PAVLVS PAPA III

Ad perpetuam Rei memoriam

PASTORALIS officij Cura, in vniuersum Christi gregem nobis commissa, & diuinæ gloriæ ac laudis amor, facit, vt ea quæ salutem animarum, et spiritualem earum profectum iuuant, amplectentes, vota eorum, qui aliquid quod fouere, & nutrire pietatem in Christi fidelibus valeat, à nobis exposcunt, ad exauditionis gratiam admittamus. Cum ergo sicut dilectus Filius nobilis Vir Franciscus de Borgia Dux Gandiæ, nobis nuper exponi fecit, dilectus Filius Ignatius de Loyola, Præpositus Generalis Societatis Iesu, per nos in alma Vrbe nostra erectæ, et per nos auctoritate Apostolica confirmatæ, quædam documenta siue exercitia spiritualia, ex sacris scripturis, et vitæ spiritualis experimentis ellicita, composue-

rit, et in ordinem ad piæ mouendos fidelium animos aptissimum redegerit, illaq; Christi fidelibus ad spiritualem consolationem, et profectum magnopere vtilia, et salubria esse, non solum fama ex plurimis locis allata, prædictus Franciscus Dux didicerit, sed etiam experimento manifesto, Cum Barchinonæ, tum Valentiæ, tum Gandiæ id compertum habuerit: Quare idem Franciscus Dux nobis humiliter supplicari fecit, vt documenta, et spiritualia exercitia prædicta, quo latius eorum fructus pateant, et plures Christi fideles maiori cum deuotione ad vtendum illis inuitentur, examinari facere, Et si approbatione, et laude digna inueniremus approbare, et laudare, aliasq; in præmissis opportunæ prouidere de benignitate apostolica. dignaremur. Nos igitur qui documenta et exercitia huiusmodi examinari fecimus, et quæ testimonio ac relatione dilecti filij nostri Iohannis Tit. Sancti Cle-

mentis præsbyteri Cardinalis, Burgensis Episco pi, ac hereticæ prauitatis inquisitoris, et venerabi lis fratris nostri Philippi Saluciarum Episcopi, ac dictæ Vrbis nostræ in spiritualibus Vicarij generalis, necnō dilecti filij Egidij Foscararij, no stri Sacri palatii magistri, nobis desuper facta, pietate ac Sanctitate plena, et ad edificationem et spiritualem profectum fidelium valde vtilia, et salubria esse, et fore comperimus, debitum eti am respectum ad fructus vberes, quos Ignatius et ā ipso Instituta societas præfati, in Ecclesia Dei vbiq; gentium producere non cessant, et ad maximum ad iumentum, quod ad id, prædicta exercitia attulerunt, non immerito habentes, huius modi supplicationibus inclinati, documenta, et ex- ercitia prædicta, ac omnia et singula in eis con- tenta, auctoritate prædicta, tenore præsentium ex certa scientia nostra, approbamus, collauda- mus, ac præsentis scripti patrocinio Communi

mus, hortantes plurimū in domino, omnes et sin gulos vtriusq; sexus Christi fideles, Vbilibet constitutos, vt tam pijs documentis, et exercitijs, vti, & illis instrui deuote velint. Necnon concedentes, vt huiusmodi documenta, et spiritua lia exercitia imprimi, à quocunq; bibliopola per prædictum Ignatium eligendo, libere et licite valeant. Ita tamen vt post primā æditionem sine consensu eiusdem Ignatii, vel successorū eius nec ab hoc, nec ab alio omnino, sub excōis, et 500. duc. piis operibus applicandorum, pœna, imprimi possint. Ac mandantes nihilominus vniuersis, et singulis locorum ordinariis, ac personis in ecclesiastica dignitate constitutis, et cathedralium, ac metropolitanarum ecclesiarum Canonicis, et earundem ordinariorum Vicariis in spiritualibus generalibus, et officialibus vbilibet constitutis, quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, cuiuis de societate prædicta vel

aliis

aliis, quorum intererit in præmissis spiritualibus exercitiis, efficacis defensionis præsidio assisten tes, faciant auctoritate nostra, Illos, dicta conces sione, et approbatione pacifice frui, et gaude re: non permittentes eos, per quoscunque, contra præsentium tenorem quomodolibet molestari. con tradictores quoslibet, et rebelles, per censuras, et pœnas ecclesiasticas, ac alia opportuna iuris remedia, appellatione postposita compescendo. In uocato etiam ad hoc (si opus) fuerit auxilio bra chij secularis. Non obstañ. fe. re. Bo. Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, et Concilij generalis de duabus dietis, dummodo, Vltra tres, aliquis auctoritate præsentium nō trahatur, et quibusuis aliis cōstitutionibus, et ordinationibus apostolicis, Cæterisque contrarijs quibuscunque. Aut si aliquibus communiter vel diuisim, ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel ex communicari non possint, Per literas Aposto

 licas

licas, non facientes plenam, et expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Volumus autem, quòd præſentium literarum tranſumptis, manu Notarij publici ſubſcriptis, et ſigillo alicuius prælati, ſeu perſonæ, Indignitate eccleſiaſtica conſtitutæ, munitis, plena fides, vbiq; habeatur, et illis ſtetur, tam in iudicio, quàm extra, ac ſi originales literæ exhiberentur, et oſtenderentur. Datum Romæ apud ſanctum Marcum, ſub annulo piſcatoris, die vltima Iulij. M. D. XLVIII. Pontificatus noſtri anno quartodecimo.

Auscultata et concordat Blo. El. Fulgiñ.
Et ad fidem subscripsi Gabriel

TESTIMONIA EORVM, *quibus censura exercitiorum est commissa.*

In prima translatione.

Legimus omnia in volumine hoc digesta, nobisq́ valde placuerunt, et ad animarum salutem imprimis conducibilia sunt visa.

Cardinalis Burgensis.

Concedimus vt opus hoc, omni laude dignum, et Christianæ professioni valde proficuum imprimatur.

Philippus Vicarius.

Non poterunt tam sancta exercitia non maximum commodum præstare cuilibet studioso, ideo obuijs etiam vlnis amplectenda sunt.

F. Egidius Foscararius Magister Sacri palatij.

In

In secunda translatione.

Legimus spiritualia hæc exercitia, placentq́; nobis valde, et digna iudicamus, quæ ab omnibus orthodoxæ fidei cultoribus recipiantur, et magni fiant.

Cardinalis Burgensis.

Concedimus vt opus hoc omni laude dignum, et Christianæ professioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Cum nequeat subsistere diu Christiana religio sine exercitijs, et meditationibus aliquibus spiritualibus (in meditatione enim Inquit vates exardescit anima mea) nullas arbitror magis opportunas ijs, quæ proculdubio ex scripturarum studijs, et longo rerum vsu natæ sunt.

F. Egidius Foscararius Magister sacri palatii

Quidam

Quidam de Societate Iesu, deuoto lectori eiusdem Societatis, S. in Domino.

HAEC documenta, ac spiritualia exercitia, quæ non tam à libris, quam ab vnctione sancti Spiritus, et ab interna experientia, et vsu tractandorum animorum, edoctus, noster in Christo Pater M. Ignatius de Loyola Societatis nostræ institutor, et Præpositus generalis (vt præmissum est) composuit, ab idiomate Hispanico in latinum, duobus modis sunt versa: altera versio non solum sensum sensui, sed pœne verbum verbo, altera (quæ visa est præferenda) sensum tantum sensui, sed fideliter, reddebat. Cum autem exercitia hæc, vt satisfieret quorundam, et præcipue Illustrissimi Ducis Gandiæ, Francisci de Borgia deuotioni, qui optabat approbari ea, Sedis Apostolicæ auctoritate, quæ iampridem, spiritualis plurimorum omnis generis, et conditionis

nis

nis hominum profectus (qui per ea Spiritum domini vel hauserant, vel mirum in modum auxerant) vbiq; approbauerat, cum inquam ante approbationem summi Pontificis, destinatis censoribus videnda proponerentur, vtraq; translatio eis est oblata. et licet omnino liberæ censuræ eorum subijcerentur, vt adderent, minuerent, mutarent, prout in domino videretur, tamen, ne verbo quidem mutato, Vtranq; versionem (quod testimoniis eorundem in archetipis exemplaribus patet) approbarunt. quòd ad impressionem attinet, hoc te pie lector, monitum velim, non iis, qui tantum lecturi exercitia, sed qui facturi, vel potius aliis tradituri sunt, esse hoc laboris, et operæ impensum. Cum enim ad fructum vberem capiendum parum sit legisse, nisi strenue quis in eis se exercuerit, et magistrum in rebus spiritualibus versatum sit nactus, constat non eo animo impressa esse, vt passim in vulgus emanarent. sed

cum laboriosum nimis esset, nec sine magno tem poris, et impensarum dispendio, tam multa exemplaria manu scribere, quibus ad Societatis ipsius vsum opus erat, et vt varietate, & erratis plurimis (quæ in manu scriptis deprehendi solent) deuitatis, indubitatæ fidei exemplaria suppeterent, typis hoc opus excussum est. sed omnia excussa volumina, in potestatem Societatis, ad ipsius vt diximus vsum (ita vt nec vendi, nec excudi vllibi possint) sunt redacta. de his te monere, pie lector (si forte minus innotuerant) cum perspecta mihi sint prædicta omnia, officii mei esse duxi. vale. In domino. vi. Idus Augusti.

1548.

ANNOTATIONES

quædam aliquid ad ferentes Intelligentiæ ad exercitia Spiritualia quæ sequuntur: vt iuuari possit tam is, qui ea traditurus est, quam qui accepturus.

PRIMA *est annotatio, quòd ipso nomine Spiritualium exercitiorum, intelligitur modus quilibet examinandi propriam conscientiam, Item meditandi, contemplandi, orandi secundum mentem, et vocem: ac postremo alias quascunq; Spirituales operationes tractandi, vt dicetur deinceps. Sicut enim deambulare, iterfacere, & currere, exercitia sunt corporalia, Ita quoq; præparare, et disponere animam ad tollendas*

affe-

affectiones omnes male ordinatas, et ijs. subla tis ad quærendam ac inueniendam voluntatem Dei, circa vitæ suæ institutionem, et salutem animæ, exercitia vocantur Spiritualia.

SEcunda est, quòd ille, qui modum, et ordinem alteri tradit meditandi, siue contemplandi, fideliter narrare debet meditationis, seu contemplationis historiam, percursis obiter duntaxat punctis illius præcipuis, et adiecta solum breui declaratiuncula. Vt is, qui meditaturus est, accepto veritatis historicæ primum fundamento, discurrat postea, et ratiocinetur per seipsum. Ita enim fiet, vt dum aliquid inuenerit, quod elucidationem, vel apprehensionem historiæ, aliquanto maiorem præbeat (siue ex discursu proprio, siue ex diuina mentis illustratione id contingat) gustum delectabiliorem, et vberiorem fructum percipiat, quàm si resipsa ei ab altero diffusius

ro diffusius

ro diffusius narrata, et declarata esset: Non enim abundantia scientiæ, sed sensus & gustus rerum interior desiderium animæ explere solet.

TErtia est, quòd, cum in sequentibus omnibus exercitijs spiritualibus vtamur actibus intellectus, quando discurrimus, Voluntatis vero, quando afficimur: Aduertendum est in operatione quæ præcipue est voluntatis, dum voce, aut mente cum domino Deo, vel sanctis eius colloquimur, maiorem exigi à nobis reuerentiam, quàm dum per vsum intellectus circa intelligentiam potius moramur.

QVarta est, quòd licet exercitijs sequentibus, assignentur quatuor hebdomadæ, totidem exercitiorum partibus, singulæ singulis respondentes: videlicet vt in prima hebdomada, fiat consideratio de peccatis, In secunda de Domini

nostri Iesù Christi vita, vsq; ad ingressum eius in Hierusalem, die dominica palmarum. In tertia de passione eiusdem. In quarta de resurrectione, et ascensione: adiectis tribus orandi modis: non tamen ita accipiendæ sunt dictæ hebdomadæ, vt necesse, sit vnamquanq; continere septem vel octò dies. Cum enim contingat alios alijs tardiores, vel promptiores esse ad consequendum id, quod quærunt: puta in prima hebdomada contritionem, dolorem, & lachrimas de peccatis suis: aliquos etiam plus aut minus agitari probariq́; varijs spiritibus: expedit nonnunquàm succidi hebdomadam quancunq;, vel extendi, iuxta materiæ subiectæ rationem. Solet tamen totum exercitiorum tempus triginta dierum, aut circiter spatio concludi.

QVinta est. quòd mirum in modum iuuatur, qui suscipit exercitia, si magno animo atq; liberali

ac-

accedens, totum studium, et arbitrium suum offerat suo Creatori, vt de se suisq; omnibus id statuat, in quo ipsi potissimum seruire possit iuxta eiusdem beneplacitum.

SExta est. quòd tradens exercitia, si animaduertat ei qui recipit, nullas incidere spirituales animi commotiones, vt sunt consolationes, vel tristitiæ: neq; diuersorum spirituum agitationes, sædulo debet percontari, an ipsa exercitia præscriptis agat temporibus, & quibus modis: An etiam obseruet diligenter cunctas additiones: Et de singulis ratio postuletur. Porrò de consolationibus, & desolationibus, infra tractabitur folio. De additionibus vero fol.

SEptima est. quòd is, qui alterum exer-

cendum curat, si eum videat desolatione affici, seu tentatione, cauere debet, ne se durum vel austerum ipsi exhibeat, sed mitem potius ac suauem præstet, confirmato eius animo ad agendum strenuè in posterum: detectisq; inimici nostri versutijs, eum ad consolationem studeat disponere, tanquàm breui subsecuturam.

OCtaua est. quòd circa consolationes, & desolationes sumentis exercitia, et circa humani hostis fallacias, poterunt vsui esse, regulæ quæ in prioribus duabus hebdomadis habentur, de varijs spiritibus internoscendis.

NOna est. quòd quando exercendus est quispiam spiritualium rerum inexpertus, vnde contingat eum in prima hebdomada, crassis quibusdam apertisq; tentationibus vexari, ostensis

iam

iam inde prosequendi obsequij diuini certis impedimentis, cuiusmodi sunt molestia, anxietas, pudor, timor, habita honoris mundani ratione: tunc illi, qui eum exerceri docet, supersedendum est vsu regularum, quæ ad secundam hebdomadam pertinent, de discretione spirituum: et ijs vtendum solis, quæ in prima dantur. Quia quantum alter ex his accepturus est commodi, tantundem ex illis dispendij referret, ob subtilitatem rei, & sublimitatem quæ est supra eius captum.

D*Eecima est. quòd qui exercetur, si tentationibus iactetur, boni speciem præ se ferentibus, tunc muniendus est per dictas regulas hebdomadæ secundæ.* Humani *enim generis inimicus, per boni spetiem eos vtplurimum oppugnat, qui antea in via vitæ, quam illuminatiuam appellant, respondente exercitijs se-*

cundæ hebdomadæ , fuerint potius versati, quàm in altera, quæ purgatiua dici solet, atque per exercitia primæ hebdomadæ comprehenditur.

V *Ndecima est. quòd exercenti se in prima hebdomada expedit nescire, quid in secunda sit acturus, sed ad consequendum illud, quod tunc quærit, acriter laborare, perinde ac si nihil boni postea esset reperturus.*

D *Vodecima est, quòd admonendus est is, qui exercitatur, vt, cum in quotidiano quolibet exercitio ex quinque infra describendis expendi debeat vnius horæ tempus, curet semper animi quietem in hoc reperire, quòd plus temporis potius, quàm minus insũpsisse, sibi conscius sit. frequens est enim dæmoni hoc agere, vt præfixum meditationi vel orationi temporis spatium decurtetur.*

Decima

Decimatertia est, quòd, cum facile sit ac leue affluente consolatione integram contemplationis horum traducere: difficillimum è contrà incidente desolatione: Idcirco aduersus tentationem ac desolationem semper pugnandum est, producto vltrà præfinitam horam exercitio vincendi gratia: Ita enim non solum discimus resistere aduersario, sed eum etiam expugnare.

Decima quarta est, quòd si vacans exercitijs cernatur consolatione multa, & feruore magno ferri, obuiandum est, ne promisso aliquo vel voto inconsultè ac præcipitanter facto se obstringat: Idquè tanto fuerit diligentius præuertendum, quanto ille ingenij esse instabilioris perspicitur. Quanuis enim vnus alterum iustè mouere possit ad ingressum religionis, in qua emittenda sint obedientiæ, paupertatis atque castitatis vota: quanuis præterea

maioris meriti ſit opus ex voto, quàm ſine voto factum, plurima nihilominus ratio habenda eſt conditionis propriæ perſonarum: Item attentè eſt conſiderandum, quid commodi vel incommodi poſsit occurrere, ad illud præſtandum, quod aliquis promiſſurus ſit.

DEcima quinta eſt. quòd tradens exercitia non debet alterum impellere ad paupertatem, & promiſsionem eius, magis quàm ad oppoſitum, neq; ad hoc potius, quàm ad illud inſtitutum vitæ: quia licet extra exercitia licitum ſit, et pro merito ducendum, ſiquis cælibatum, religionem, et aliam quancunq; euangelicam perfectionem amplecti, ſuadeat ijs omnibus, quos ex perſonarum, et conditionum ratione probabile ſit fore idoneos: longè tamen conuenientius meliusq́; eſt inter exercitia ipſa id non attentare, sed Dei potius voluntatem

quærere

quærere, atq; præstolari, donec ipse Creator ac dominus noster, animæ sibi deuotæ sese communicet, eamq; amplexans, ad sui amorem, laudem & seruitium disponat, prout maxime scit esse commodum. Quapropter dictanti exercitia standum est in quodam æquilibrio, sinendumq;, vt citra medium, Creator ipse, cum creatura, & hæc vicissim cum illo rem transigat.

Decima sexta est. quòd, vt Creator ipse dominusq; noster, in creatura sua certius operetur, si accidat animam ad aliquid minus rectum affici, atq; inclinari, summopere ac totis viribus nitendum est in contrarium: vtputa si ad officium vel beneficium adipiscendum adspiret, non diuinæ gloriæ, aut communis animarum salutis causa, sed commoditatis suæ, negotiorumq; temporalium duntaxat, tunc affectus ad oppositum

impelli

impelli debet per aſsiduas orationes, et alia exercitia pia, in quibus à clementia Dei oppoſitum petatur: videlicet hunc vt ille animum offerat ipſi Deo, se tale officium vel beneficium, aut aliud quiduis, iam non appetere, niſi priorem affectum adeo mutauerit, vt nihil iam omnino deſideret vel poſsideat alia ex cauſa, quàm diuini cultus, et honoris.

DEcima ſeptima perutilis eſt. quòd, scilicet tradens exercitia inquirere, ac scire nolens proprias alterius cogitationes, & peccata, supereſt, vt certior factus fideliter de cogitationibus à vario ſpiritu immiſsis, et ad maius, aut minus bonum trahentibus: ſpiritualia nonnulla exercitia illi præſcribat præſenti animæ neceſsitati opportuna.

DEcima octaua eſt, quòd iuxta eius, qui exer-

exercetur, habitudinem, puta pro ætate, doctrina vel ingenio, accommodari debent exercitia: necui rudi aut imbecilli, seu debili ea imponantur, quæ ferre non possit citra incommodum, nedum ad profectum suum assumere. Similiter prout cuiq; in animo est sese disponere, impartiendum id demum est, quòd eum potissimum iuuare possit. Propterea ei, qui se instrui duntaxat postulat, et ad gradum aliquem perduci, in quo animus suus conquiescat, tradi potest particulare primùm examen infra positum fol. deinde generale fol. simulq́; modus orandi mane per horæ dimidium ex præceptorum Dei, & peccatorum mortalium consideratione, de qua fol. Suadendum etiam fuerit, vt octauo quoq; die pec cata sua confiteatur, & quindecim dierum interuallo, vel octo potius, si affectus impellat, sumat eucharistiæ Sacramentum. Ista

exercitatio-

exercitationis ratio propriè competit rudioribus seu illiteratis, quibus insuper exponenda erunt singula præcepta Dei, atq; Ecclesiæ, mortalia peccata, cum quinq; sensibus, et operibus miseri cordiæ. Itidem si is, qui tradit exercitia, alterum viderit debilis esse naturæ, ac parum capacis, vnde modicus prouentus, et fructus sperari queat, satius fuerit aliqua ex dictis leuiori bus exercitijs ipsi præscribere, vsq; ad confessionem peccatorum: postea nonnulla conscientiæ examina, et methodum confessionis frequentioris dare, quibus iam paratum sibi animæ profectum seu lucrum tueri possit. Non erit autem progrediendum ad electionum dictamina, aliorumue, quàm primæ hebdomadæ exercitiorum: quoties præsertim alij adsunt maiore cum fructu exercitandi, nec omnia omnibus præstare temporis permittit angustia.

Deci-

DEcima nona est, quòd homini negotijs publicis, vel alijs conuenientibus districto, siue ingenio, siue literis præditus sit, suppetente ipsi hora vna et dimidia diebus singulis ad sumenda nonnulla exercitia, exponendum primò erit, quem in finem homo creatus sit: deinde per horam dimidiam examen particulare, deinceps generale cum modo rite confitendi, sumendiq́ sancti Sacramenti, tradi ei possunt. præscribendo etiam, vt mane, per triduum, spatio vnius horæ, meditationem agat de primo, secundo, ac tertio peccato, vt docetur fol. Postea per alios tres dies eadem hora de processu peccatorum, vt fol. Per alios totidem de pœnis, quæ peccatis respondent. fol.

Dictandæ quoq́ illi erunt intra totum dictarum trium meditationum tempus, decem additiones illæ, quæ habentur fol. Obseruabitur eadem meditandi ratio circa mysteria domini nostri Ie-

sù Christi, quæ infra in ipsismet exercitijs latè explicatur.

Vigesima est, quòd ei, qui à negocijs liberior est, et fructum consequi spiritualem optat, quàm posit maximum, tradenda sunt omnia exercitia eodem quo procedunt ordine (et quidem scribi rerum capita ne excidant e memoria expedit) In quibus (secundum successum communiorem) tanto maiorem faciet progressum spiritualis vitæ, quanto magis ab amicis, notisq; omnibus, et ab omni rerum humanarum sollicitudine sese abduxerit: vt si ab ædibus pristinis migret in domum, cellam'ue aliquam secretiorem, vnde ipsi liberum securumq; sit egredi ad matutinum, sacrum missæ, vel ad vesperarum officium, cum libuerit, audiendum, absq; familiaris cuiusquam interpellatione. Ex qua quidem loci secessione inter alias

multa

multas commoditates hæ tres præcipuè consurgunt. Prima, quòd seclusis amicis, et familiaribus, negotijsq; minus rectè ordinatis ad Dei cultum, gratiam apud Deum non mediocrem meretur. Secunda. quòd per huiusmodi secessum intellectu minus quàm antea distracto in diuersas partes, sed collecta redactaq; omni cogitatione ad rem vnam, scilicet ad obsequendum Deo Creatori suo, & saluti animæ suæ consulendum, multo liberius, ac expeditius vtitur naturæ viribus in quærendo eo, quod desiderat tantopere. Tertia. quòd quanto se magis reperit anima segregatam, ae solitariam, tanto aptiorem seipsam reddit ad quærendum, attingendumq; Creatorem, et dominum suum, ad quem insuper quò propius accedit, eò melius ad suscipienda bonitatis diuinæ dona disponitur.

Exercitia

EXERCITIA QVAEDAM
Spiritualia, per quæ homo dirigitur, vt vincere seipsum possit, et vitæ suæ rationem, determinatione à noxijs affectibus libera instituere.

IMprimis, vt per huiusmodi exercitia, tam qui ea tradit, quàm qui accipit, iuuari quæat, Supponendum est Christianum vnumquenq; pium, debere promptiore animo sententiam seu propositionem obscuram alterius, in bonam trahere partem, quàm damnare. Si verò nulla eam ratione tutari possit, exquirat dicentis mentem, & si minus rectè sentiat vel intelligat, corripiat benignè: hoc nisi sufficit, vias omnes opportunas tentet, quibus illum sanum intellectu, ac securum reddat ab errore.

Prin-

PRINCIPIVM
Siue fundamentum.

CReatus est homo ad hunc finem, vt dominum deum suum laudet, ac reuereatur, eiq; seruiens tandem saluus fiat. Reliqua verò supra terram sita, creata sunt hominis ipsius causa, vt eum ad finem creationis suæ prosequendum iuuent: vnde sequitur vtendum illis, vel abstinendum eatenus esse, quatenus ad prosecutionem finis vel conferunt, vel obsunt. Quapropter debemus absq; differentia nos habere circa res creatas omnes (prout libertati arbitrij nostri subiectæ sunt, & non prohibitæ) Ita, vt (quod in nobis est) non quæramus sanitatem magis, quàm ægritudinem: neq; diuitias paupertati, honorem contemptui, vitam longam breui præferamus. Sed consentaneum est ex omnibus

ea demum, quæ ad ſinem ducunt, eligere ac deſiderare.

EXAMEN PARTICVLARE et quotidianum tria tempora complectens, ad diſpoſitionem ſui, ac duplicem diſcuſsionem accommoda.

PRimum tempus eſt matutinum, quo debet homo ſtatim dum á ſomno ſurgit, proponere diligentem ſui cuſtodiam circa peccatum aut vitium aliquod particulare, à quo emendari cupit. Secundum eſt pomeredianum, in quo petenda eſt à Deo gratia, vt reminiſci poſsit ille, quoties in peccatum ſeu delictum iſtud particulare inciderit, & in poſterum cauere. Deinde priorem faciat diſcuſ-

ſionem,

ſionem, exigens ab anima ſua rationem de peccato seu vitio iam dicto, et ſingulas diei partes præteritas percurrens ab ea hora qua surrexit vsq; ad præſentem, quoties illud commiſerit: & puncta totidem ſignet in priore linea figuræ subſcriptæ: quibus peractis denuo proponat per ſpatium diei reliquum diligentius ſese cohibere. Tertium erit veſpertinum tempus, in quo poſt cœnæ horam facienda eſt discuſsio secunda, percurſis itidem horis ſingulis ab examine priore vsq; ad præsens lapſis, & eodem modo rememoratis enumeratisq; vicibus, quibus deliquerit, parem eis punctorum numerum ſignabit in poſteriore linea figuræ sequenti ſimilis ad hoc præparatæ.

ADDITIONES QVATVOR

vtiles ad faciliorem, et celeriorem peccati ſeu vitij cuiuſuis extirpationem.

PRima eſt. vt. quoties id peccati ſeu delicti genus homo commiſerit, manu pectori admota doleat de lapſu: quod fieri poteſt etiam adſiſtentibus alijs nec aduertentibus.

SEcunda eſt. vt ſub noctem numeratis, comparatisq; inuicem punctis linearum, quarum prior priori examini, poſterior poſteriori aſſignatur, attendat an à priore examine vſq; ad ſecundum aliqua ſucceſſerit emendatio.

TErtia eſt. vt conferat diei ſecundæ atq; præcedentis examina inuicem, conſiderans ecquid ſibi emendationis interuenerit.

Quarta

QVarta, vt collatis hebdomadarum duarum inter se examinibus, pari modo, factæ vel omissæ emendationis rationem habeat.

ITem notandum est ex sequentibus figuris primam cæteris longiorem deputari diei primæ, puta dominicæ: Secundam vero diei lunæ Paulo breuiorem, et ita deinceps: cum par sit diminui in dies erratorum numerum.

EXAMEN CONSCIENTIAE *generale ad purgationem animæ, et ad peccatorum Confeſsionem vtiliſsimum.*

PRo comperto ponitur triplex incidere homini cogitationum genus. Vnum ex proprio ſurgens motu ipſius hominis: Reliqua vero duo extrinſecus aduenientia, ex boni ſcilicet vel mali Spiritus ſuggeſtione.

De Cogitatione.

DVobus modis elicitur meritum ex mala Cogitatione in materia peccati mortalis de qua hic ſermo eſt. Primo. quando ſuggeritur de patrando mortali crimine cogitatio, ſed ea confeſtim repugnando vincitur.

SEcundo, quando prauæ istiusmodi suggestioni semel ac iterum repulsæ, et subinde nihilominus reuertenti continuè resistit homo, donec penitus expugnetur: quod quidem victoriæ genus meritò alterum antecellit.

PEccat autem leuiter aliquis, seu venialiter, quando in suborta peccati mortalis cogitatione, aliquantulum moratur, quasi auscultando, vel quando aliqua obiter sensus delectatione afficitur, vel in ea retundenda sese exhibet negligentem.

Mortale vero peccatum per cogitationem, duobus modis admittitur.

PRimo. quando cogitationi peccati, præbetur quacunque ratione assensus.

SEcundo. quando peccatum illud opere completur: idque grauius est priore, ex tribus causis.

ſis. Videlicet ob maiorem temporis decurſum: ob actum intenſionem: et ob plurium deniq́;, offendiculum ſiue detrimentum.

De Loquela.

VErbo etiam multifariam offenditur Deus, vt in blasphemia, iuramento, nam iurandum non eſt, neq́; per Creatorem, neq́; per Creaturas vllas, niſi concurrentibus his tribus veritate, neceſsitate, ac reuerentia. Porrò intelligenda eſt neceſsitas, non in veritatis cuiuslibet affirmatione, ſed eius tantum, quæ circa ſpirituale, corporale, vel etiam temporale bonum aliquod, momenti eſt non leuis.

REuerentiam dicimus, quando aſſumens diuinum nomen, adhibet conſiderationem, vt deo Creatori ac domino, debitus honor tribuatur.

Sciendum

Sciendum est autem, licet iuramentum temerè seu vanè factum per Creatorem, sit grauius peccatum, quàm per creaturam: difficilius tamen esse, per hanc, quàm per illum licitè iurare, seruatis debitis circunstantijs, quas diximus.

*P*Rimo quia in mentione creaturæ facienda per iuramentum, non ita excitamur aut reddimur attenti, vt ex veritate ac necessitate iuremus, sicut nominato rerum omnium Creatore.

*S*Ecundo, eò quòd ad honorem Deo exhibendum cum reuerentia longè debilius mouemur ex commemoratione creaturæ, quàm ipsius dei Creatoris: quamobrem iurare per creaturas, perfectis magis conceditur, quàm crassioribus siue idiotis: quandoquidem perfecti ex contemplationis vsu assiduo, & illustratione intellectus, considerant propius, atque deprehendunt

Deum

Deum: Secundum essentiam, præsentiam, & potentiam suam, Creaturæ cuilibet inesse: vnde ad præstandam illi debitam in iuramento reuerentiam paratiores sunt alijs, qui eò perfectionis nondum prouecti sunt.

TErtio. quia creaturis ad confirmationem iuramenti crebrius adscitis, periculum esset idololatriæ: id quod imperfectis magis quàm perfectis fuerit timendum.

VItandum est insuper verbum otiosum (inter alia locutionis peccata) quale esse intelligitur, quodcunque nec loquenti, nec alteri prodest, nec eo etiam animo profertur, vt adferat vtilitatem. È conuerso vero minimè otiosum censendum est verbum illud, quodcunque ad animæ vel propriæ, vel alienæ, aut ad corporis, aut rei etiam temporalis, commodum pertinet: aut

certè

certè ad tale quippiam ex dicentis mente dirigitur: etiam ſiquis de negotijs loquatur, ab instituto ſuo alienis: vt religioſus de bellis vel mercimonijs. Cæterum ex ſermone quidem, ad finem bonum ordinato, meritum contingit: ad malum vero finem, aut futiliter prolatus ſermo, generat peccatum. Sunt & oris peccata mendatium, falsa teſtimonia detractio, nam detrahendum non eſt alteri nec obmurmurandum: Reuelato enim mortali alicuius peccato, quod publicum non ſit cum mala intentione, vel graui damno famæ alterius, mortale itidem peccatum committitur, veniali autem, veniale solum. Adhæc quotieſcunq; alienum pateſacimus vitium, vel defectum, noſtrum ipſorum vitium, ac defectum, ſimul commonſtramus. Verun tamen vbi recta mens eſt, de proximi delicto, licebit loqui bifariam.

Primò, quando publicum eſt, vt meretricium,

vel

vel damnatum in iudicio, vel pernitiosum, puta ob errorem publicum, animos conuersantium corrumpentem. Secundo quoties occultum alicuius crimen indicatur alteri, per cuius subuentionem, ille releuari à peccato possit, dummodo rei huius, probabilis aliqua ratio, vel coniectura offeratur. Possent inter oris peccata, irrisiones. contumeliæ, et alia id genus ascribi, quæ persequi licebit tradenti exercitia, prout opus esse indicauerit.

De Opere.

P*Ropositis ante oculos decem mandatis dei, cum* Ecclesiæ *præceptis, et iussis maiorum seu superiorum, æstimandum est quicquid fit operis, aduersus quodlibet eorum, id peccatum esse: leuius aut grauius tamen, pro inæquali peccandi modo, & pro diuersa peccantium habitudine.*

tudine. Porrò reduci ad iussa ducimus superiorum, diplomata, seu indulta Pontificum, pro infidelium expugnatione, vel Christianorum Pace, concèdi atq; promulgari solita: per quæ ad Confessionem peccatorum, & Eucharistiæ sanctæ sumptionem, Christifideles inuitantur. Peccat siquidem non leuiter, quicunq; tam pias rectorum Ecclesiæ cohortationes, sanctionesq; aspernari audet, ac transgredi.

Examinis

EXAMINIS GENERALIS
modus, particulas seu puncta quinq; complectentis.

PRimum punctum est, domino nostro Deo, pro beneficijs acceptis gratias agendas esse.

Secundum. quòd debemus pro cognitione, & expulsione peccatorum gratiam flagitare.

Tertium. de admissis præsenti die peccatis, rationem ab anima nostra exigere, per horas singulas, ex quo surreximus, vestigando: Et primo quidem circa cogitationem, deinde circa loquelam, atq; operationem, eodem ordine, quo, in particulari examine traditum est.

Quartum. poscere veniam de delictis.

Quintum proponere cum Dei gratia emendationem. & orationem dominicam post dicta omnia recitare. Pater noster.

Confes-

CONFESSIONIS
generalis, & Communionis vsus.

EX Confessione generali vltrò facta, inter alia plæraq;, percipiuntur tria hæc emolumenta.

PRimum. quòd tametsi qui annis singulis saltem confitetur semel, ad generalem huiuscemodi Confessionem, minimè obligetur, eam tamen facienti ipsi, multò plus commodi, et meriti accedit, ob dolorem scilicet de peccatis, & malitia vitæ præteritæ, quem ita sentit, vehementiorem.

SEcundum. quoniam inspecta per spiritualem exercitationem, longè quàm antea manifestius natura, et malitia peccatorum, tantò amplius commodum, ac meritum percepturus est.

Tertium.

Tertium. quia conſentaneum eſt, hominem ſic rite confeſſum, atq; diſpoſitum, multo melius se habere ad Euchariſtiæ ſumptionem: quæ maximè confert, et ad fugam peccati, & ad gratiæ receptæ conseruationem, et augmentum. Porrò generalis iſta confeſsio, poſt hebdoma dæ primæ exercitia potiſsimum erit opportuna.

PRIMVM EXERCITIVM,

meditandi secundum tres animæ potentias, circa peccatum triplex. Et continet ora tionem præparatoriam, duo prælu dia, et puncta tria præcipua, cum vno Colloquio.

ORatio præparatoria eſt, qua pe timus à domino gratiam: vt vires atq; operationes noſtræ

omnes, sincere ad eius gloriam, & cultum tendant.

PRimum præludium est, ratio quædam componendi loci, pro qua notandum est, quod in quauis meditatione, siue contemplatione, de re corporea, vt puta de Christo, Effingendus erit nobis, secundum visionem quandam imaginariam, locus corporeus, id quod contemplamur, repræsentans, veluti templum, aut mons, in quo reperiamus Christum Iesum, vel Mariam Virginem, et cætera quæ spectant, ad contemplationis nostræ argumentum. Sin autem speculationi subest res incorporea, vt est consideratio peccatorum, nunc oblata: poterit loci constructio talis esse, vt si per imaginationem cernamus animam nostram, in corpore isto corruptibili, velut in carcere, constrictam: hominem quoque ipsum, in hac miseriæ valle, inter animalia bruta, exulantem.

Secundum

SEcundum erit præludium, vt à domino id postulem, quod exopto, iuxta propositæ contemplationis argumentum: nimirum si de Christi resurrectione fuerit meditandum, petenda erit lætitia, qua gaudenti Christo, congaudeam: sin de passione, lachrimas, pœnas, & angores petam, ad compatiendum Christo patienti. In præsenti ergo meditatione, pudorem confusionemq; mei ipsius, debeo exposcere, attendens quàm multi homines ob peccatum mortale, vel vnicum, damnati fuerint: et quòd ego toties peccando sim damnationem commeritus.

NOtandum adhæc, quòd omni meditationi, seu contemplationi, præmitti debent tam oratio præparatoria, quàm præludia duo: sed oratio quidem semper fit eodem modo: præludia vero pro diuersitate rerum sunt diuersa.

PRimum punctum erit. vt exerceatur memoria mea, circa primum peccatorum omnium, quod fuit ab angelis commiſſum: adhibito ſtatim diſcurſu intellectus, atq; voluntatis motu inſtigante me, ad voluenda, et intelligenda ea, per quæ erubeſcam, et confundar totus, facta vnius tantum peccati angelorum, cum tot meis, comparatione: Vnde colligere liceat, cum illi ob vnicum crimen, addicti ſint inferno, quàm ſæpe ipſe, ſupplicium idem meruerim. In memoriam itaq; dicimus trahendum eſſe, quo pacto angeli creati primum in ſtatu gratiæ, ſed (quod neceſſe erat ad beatitudinis conſummationem) non volentes per arbitrij libertatem, Creatori ſuo reuerentiam, & obſequium præſtare, at contra eum ipſum inſoleſcentes, conuerſi fuerint ex gratia, in malitiam, et de cælo, ad infernum præcipitati. Conſequenter diſcurrendum erit per officium intellectus,

circa

circa hæc pensiculatius, necnon concitandis simul voluntatis affectionibus, acrius insistendum.

Secundum est punctum, easdem potentias tres, circa peccatum primorum parentum (quod secundum appellabimus) exercere: tractando memoria, quàm diuturnam, ob illud, pœnitentiam egerunt: quanta humanum genus, corruptio inuasit: quot hominum milia, ad inferos deturbati sunt. Memorandum *est videlicet, quo modo* Adam *in damasceno campo, de limo terræ factus, positusque in terrestri* Paradiso*, et* Eua *formata ex vna costarum eius, cum de fructu arboris scientiæ boni, et mali, prohibiti essent comedere, et nihilominus comedissent: post peccatum subito, ex* Paradiso *electi sint. vestibus pelliceis induti, et originali iustitia priuati, reliquum vitæ suæ tempus, in laboribus, ac ærumnis maximis, pœnitendo traxerint.*

 xerint.

xerint. Super his etiam, ratiocinio intellectus, & affectibus voluntatis, vtendum erit, sicut prius.

TErtium est. vt exerceamur pari modo, circa peccatum mortale, et particulare quodlibet, (ipsum nos tertium peccatum dicemus, vt à duobus supra positis distinguatur) considerando quòd peccato tali, vel semel duntaxat commisso, forte detrusi sint multi ad infernum. quòdq; præterea propè innumeri, ob delicta meis pauciora, atq; leuiora forte crucientur æternis pœnis. Vnde memoria versandum erit, quanta sit peccati grauitas, et malitia, Deum omnium conditorem atq; dominum offendentis: Ratiocinandum quoq; est supplicium æternum, peccato iustè irrogari, vtpote aduersus infinitam bonitatem Dei, perpetrato. Postremo suscitandi sunt affectus sicut iam dictum est.

Colloqui-

COlloquium fiet, imaginando Iesum Christum coram me adesse, in cruce fixum, Itaq; exquiram mecum rationem, qua Creator ipse infinitus, fieri creatura, et ab æterna vita, ad temporariam mortem venire, pro peccatis meis dignatus sit. Arguam insuper meipsum, percontans, quid hactenus dignum memoratu ægerim, pro Christo: quid agam tandem, aut agere debeam? Et in eum intuens sic cruci affixum, ea proloquar, quæ suggeret mens, et affectus. Porrò Colloquij proprium illud est, vt fiat sicut amici sermo, ad amicum, vel serui, ad dominum: nunc gratiæ aliquid petendo, nunc culpam aliquam meam incusando: Interdum propria quælibet communicando, ac petendo consilium super illis, siue auxilium. Vltimò dicatur Pater noster.

SECVNDVM EXERCITIUM est meditatio de peccatis, complectens vltra orationem præparatoriam, et duo præludia, quinq; articulos, seu puncta, cum Colloquio ad finem.

PRæparatoria Oratio, eadem quæ supra.

Prius præludium eandem exigit constructionem loci, vt in præcedenti meditatione.

Posterius vero, fiet poscendo id, quod hic quærimus, dolorem scilicet intensum, de peccatis, atq; abundantem fletum.

Punctum primum, sit processus quidam, per quem, peccata totius vitæ, in memoriam reuocantur,

cantur, percursis gradatim, discussisq; annis, et spatijs temporum singulis: Qua in re, triplici iuuamur compendio, consideratis videlicet locis habitationis nostræ, conuersationum modis, et officiorum, seu negociorum, quibus functi sumus, generibus diuersis.

Secundum est, peccata ipsa perpendere, quanta sit fœditas, et nequitia singulorum, ex natura sua, si vel prohibita non essent.

Tertium est, considerare me ipsum, quisnam, aut qualis sim, additis exemplis, quæ me, in maiorem mei contemptum trahant. vt si mecum reputem, quantulus sim, ad hominum omnium cætum comparatus: Quid deinde sit multitudo vniuersa mortalium, si cum angelis, beatisq; omnibus, conferatur, post hæc attendendum est, quid rei sit tandem, quicquid est, creatum;

creatum, præ ipso Deo, Creatore: Iam quid homuncio ego vnus, esse possum? demum inspiciam corruptionem mei totius, prauitatem animæ, atque corporis fœditatem. ac me, tanquàm vlcus, siue apostema esse ducam, ex quo tanta sanies peccatorum, tantaque vitiorum lues, defluxerit.

QVartum est cogitare quid sit deus, quem ita offendi, collectis, comparatisque perfectionibus, attributis Deo, vt proprijs, cum oppositis meis vitijs, atque defectibus: summam scilicet eius potentiam, sapientiam, bonitatem, & iustitiam, cum extrema mea infirmitate, ignorantia, malitia, et iniquitate, conferendo.

QVintum. In exclamationem prorumpere, ex commotione affectus vehementi, admirando valde, quomodo creaturæ omnes (discursu facto per singulas) me sustinuerint, tamdiu,

diu, et hucusq́; viuum seruauerint. Quomodo angeli, diuinæ iustitiæ gladium ferentes, æquo me animo tulerint, custodierint, suisq́; etiam iuuerint suffragijs. Quomodo pro me intercesserint sancti. Quomodo Cælum, Sol, Luna, et alia sidera, Elementa, cunctaq́; animantium genera, et Terræ germina, debitæ vindictæ loco, mihi seruierint. Quo deniq; modo non absorbuerit me, dehiscens tellus, et mille infernos reserans, in quibus perpetuas pœnas daturus essem.

TErminanda demum erit, hæc meditatio, per Colloquium, extollendo infinitam Dei misericordiam, & gratias pro viribus agendo, quòd vitam ad hunc vsq; diem prorogauerit, vnde proposita in futurum, mei emendatione, recitabo semel Pater noster.

Terti-

TERTIVM EXERCITIVM

non erit aliud, quàm repetitio primi, et secundi, vnà cum tribus Colloquijs.

POſt *præparatoriam* Orationem, *et duplex præludium, repetenda erunt præcedentia duo exercitia, notatis punctis, ſeu locis, in quibus maiorem ſenserimus consolationem, desolationem, aut aliam quancunq; ſpiritualem affectionem: ac in illis diutius diligentiusq; immorandum erit, deinde occurrente nobis ſpirituali motu, ad* Colloquia *quæ sequuntur tria veniemus.*

C Olloquium *primum ſit, ad dominam noſtram,* Chriſti Matrem, *flagitando interceſſionem eius apud filium, & gratiæ impetrationem*

tionem nobis tripliciter necessariæ, Primò *vt internam criminum nostrorum cognitionem, ac detestationem sentiamus. Secundo, vt operum nostrorum agnoscentes, abhorrentesq́; ordinem peruersum, correcto eo, nosmetipsos, secundum deum rectè ordinemus.* Tertio *vt perspecta, et damnata mundi prauitate, à rebus mundanis, ac vanis, nos recipiamus.*
His *expletis semel recitetur* Aue Maria.

SEcundum Colloquium *fiat similiter ad* Christum *dominum, et mediatorem nostrum vt illa eadem, nobis impetret ab æterno patræ, subdetur in fine oratio, quæ incipit* Anima Christi.

TErtium, *eodem processu, faciendum est ad deum patrem, vt triplicem illam gratiam nobis largiatur, & in fine semel recitandum* Pater *noster.*

Quartum

QVARTVM EXERCITIVM, *conficitur ex tertij repetitione.*

POnitur repetitio eiusmodi, veluti quædam eorum ruminatio, quæ meditatus sum in exercitijs prioribus, vt ea continuè reminiscendo, discurrat facilius intellectus, sine diuagatione. Adijcienda quoque erunt, tria eadem Colloquia.

QVINTVM EXERCITIVM *est contemplatio de inferno, continetque vltra orationem præparatoriam, et duo præludia, puncta quinque, et vnum Colloquium.*

ORatio præparatoria, non differt a superiore.

PRius prædium, hic habet compositionem loci, subiecta oculis imaginationis, inferni longitudine, latitudine, ac profunditate.

POsterius vero, consistit in poscenda intima pœnarum quas damnati luunt, apprehensione, vt siquando me cœperit diuini amoris obliuio, saltem, à peccatis, supplicij timor coerceat.

PVnctum primum est, spectare per imaginationem, vasta inferorum incendia, et animas igneis quibusdam corporibus, velut ergastulis inclusas.

SEcundum. Audire imaginariè planctus, eiulatus, vociferationes, atq; blasphemias in Christum, et Sanctos eius, illinc erumpentes.

TErtium. Imaginario etiam olfactu fumum, sulfur, et sentinæ cuiusdam, seu fecis, atq; putredinis graueolentiam, persentire.

Quar-

QVartum. gustare similiter res amarissimas, vt lachrimas, rancorem, conscientiæq́ vermem.

QVintum tangere quodam modo ignes illos, quorum tactu, animæ ipsæ amburuntur.

COlloquendo interim cum Christo, in memoriam adducendæ erunt illorum animæ, qui ad inferni pœnas damnati sunt, vel quia credere noluerunt aduentum Christi, vel, licet crederent, non tamen conformem præceptis eius, vitam exegerunt. idq́ vel ante adaentum Christi, vel eodem tempore quo vixit Christus in hoc mundo, vel post illud deinceps. gratiæ postremo agendæ sunt eidem Christo quàm maximæ, quòd in tale quoppiam exitium, non permiserit me corruere: sed potius ad hunc vsq́ diem, summa pietate, et misericordia, me pro-

secutus

secutus sit. finis imponetur dicto Pater noster.
Si visum erit ei qui tradit exercitia expedire
ad profectum eorum qui exercentur, alias me
ditationes his adijcere, vt de morte, ac alijs pecca
ti pœnis, de iudicio etc. non se putet prohiberi,
licet hic non ascribantur. Exercitiorum vero
tempus, ita distribuendum est, vt primum
eorum fiat in media nocte. Secundum ma-
ne, simul ac surrexerimus. Tertium ante,
vel post missæ sacrum, nondum sumpto cibo.
Quartum, circiter horam vesperarum.
Quintum, hora ante cœnam. Quæ tem-
poris distributio, singulis quatuor hebdomadis,
communis est: variari tamen potest, atque au
geri vel minui, prout vnicuique ad peragenda
dicta quinque exercitia, ætas, animi, corporisque
dispositio, siue naturæ ipsius comple
xio subseruit.

ADDITIONES AD EXERCItia melius agenda, et ad ea quæ optantur, inuenienda, perutiles.

PRima eſt. Vt ego poſt cubitum ante ſomnum, modico temporis ſpatio, quo recitaretur semel angelica ſalutatio. Cogitem de hora, qua ſurgendum mihi erit, et de exercitio faciendo.

SEcunda. vt expergefactus, ſtatim excluſis omnibus alijs cogitationibus, animum ad illud applicem, quod in primo mediæ noctis exercitio, contemplaturus ſum: Vtq; maioris verecundiæ et confuſionis gratia, exemplum mihi huiuſmodi proponam. Quomodo miles aliquis ſtaret coram rege ſuo et cœtu aulico erubeſcens, anxius et confuſus, qui in regem ipſum

acceptis ab eo prius beneficijs, donisq́ plurimis, ac magnis, grauiter deliquisse conuictus esset. In secundo itidem exercitio, reputans quantum peccauerim, fingam me catenis vinctum esse, ac protinus sistendum coram summo iudice, sicut mortis reus quispiam, ferreis ligatus compedibus duci ad tribunal solet. His igitur, vel alijs pro meditandarum rerum genere, cogitationibus imbutus, vestitu meo me induam.

Tertia, vt a loco futuræ meditationis, vno vel gemino adhuc passu distans, per tantillum tempus, quo percurri oratio dominica posset, animo sursum eleuato, considerem dominum meum Iesum, vt præsentem, & spectantem quidnam acturus sum, cui reuerentiam cum humili gestu exhibere debeam.

Quarta est, vt ipsam aggrediar contempla-

ctionem, nunc prostratus humi, et pronus, aut supinus iacens, nunc sedens, aut stans. & eo me componens modo, quo sperem facilius id consequi quod opto: Vbi aduerti hæc duo debent. Primum quòd si flexis genibus, vel in alio quouis situ, voti compos fiam, nil requiram vltrà. Secunda quòd in puncto, in quo assecutus fuero quæsitam deuotionem, conquiescere debeo sine transcurrendi anxietate, donec mihi satisfecero.

Quinta vt completo exercitio, sedens, vel deambulans, per quartam circiter horæ partem, mecum dispiciam, quo nam modo meditatio, seu contemplatio mihi successerit: Et si quidem malè, inquiram causas, cum pœnitudine, ac emendationis proposito: sinuero benè, gratias deo agam, eundem postea modum obseruaturus.

Sexta

Sexta vt cogitationes quæ gaudium adferunt, qualis est de gloriosa Christi resurrectione, subterfugiam: quoniam talis quælibet cogitatio, impedit fletum, et dolorem de peccatis meis, qui tunc quærendus est, adscita potius, mortis vel iudicij recordatione.

Septima vt eandem ob causam, omni me priuem lucis claritate, ianuis ac fenestris clausis tantisper, dum illic moror, nisi quandiu legendum aut vescendum erit.

Octaua vt à risu, verbisq́ risum prouocantibus, maximè abstineam.

Nona vt in neminem oculos intendam, nisi salutandi, aut valedicendi poscat occasio.

Decima vt aliquam addam satisfactionem, seu

pœnitentiam: quæ quidem in interiorem et exteriorem diuiditur. Interior est, dolor de proprijs peccatis, cum firmo proposito cauendi, tum ab illis, tum ab alijs quibusuis in posterum. Exterior autem, est fructus interioris, videlicet castigatio aliqua de commissis: quæ tribus potissimum modis assumi potest. Primo circa victum, substractis quibusdam non superfluis solum (quod temperantiæ est, non pœnitentiæ) sed etiam conuenientibus alimentis: Et eo fit melius quò plus substrahitur, vitata interim naturæ corruptione, aut debilitate graui, seu infirmitate. Secundo circa somni et strati modum, sublatis non mollibus tantum, aut delitiosis rebus, sed alijs etiam opportunis quantum licet, citra vitæ, aut valetudinis, graue periculum: quapropter de somno necessario nihil demendum est, nisi aliquantisper, ad consuetudinem (sicut est nimij somni) moderan-

moderandam. Tertio, circa ipſam carnem, vt inflictum ſentiat dolorem, admotis, geſtatisq́ cilicijs, funibus, aut vectibus ferreis: vel incuſsis verberibus ac plagis: Vel alijs auſteritatis generibus adſumptis: In quibus tamen omnibus magis expedire videtur, vt doloris ſenſus in carne tantum ſit, nec penetret oſſa, cum infirmitatis periculo: Quare flagellis potiſsimum vtemur ex funiculis minutis, quæ exteriores affligunt partes, non autem adeo interiores, vt valetudinem aduerſam cauſari poſsint. Notanda ſunt inſuper quatuor hæc circa pœnitentiam. Primum, quòd pœnitentiæ exterioris triplex eſt vſus seu effectus: nimirum vt pro delictis præteritis nonnihil satisfiat. Vt vincat ſeipſum homo, inferiorem sui partem, quæ ſenſualitas appellatur, ſuperiori, hoc eſt rationi magis subijciens. Vt poſtremò quæramus atq; impetremus aliquod gratiæ diuinæ do

 num

num, quod optamus, puta intimam cordis contritionem de peccatis, et abundantiam lachrimarum, vel propter illa, vel propter pœnas et dolores passionis Christi: Aut dubij alicuius quod nos angit, resolutionem.

Secundum, quòd additiones primæ duæ, solis conueniunt exercitijs, quæ media nocte, et sub auroram fiunt. Quarta vero in templo, vel coram alijs nunquam: sed domi tantum, & clanculum exequenda est.

Tertium quòd quando is qui exercitatur, effectum quæsitum non consequitur, vt dolorem, vel consolationem: mutare subinde expedit rationem victus somniq́ꝫ, et alia genera pœnitentiæ: ita vt pœnitentiam vnam per triduum sectemur, et proximo eam biduo relinquamus, vel etiam triduo, prout diuersis, plus aut minus pœnitentiæ est sumendum.

Præterea

Præterea, cum pœnitentias huiusmodi sæpe omittamus ob affectum carnis aut erroneum iudicium, quasi naturalis nostra complexio ferre illas non posſit, citra ingens valetudinis detrimentum: Et è contrario iustum nonnunquam pœnitentiæ modum excedamus, de corporis robore nimis confidentes: mutatis, vt dictum est pœnitentiæ generibus, ac per vices sumptis, et relictis, euenit plærunque vt clementisſimus dominus qui naturam nostram perfectisſime cognoscit, vnicuique id compertum reddat, quod ipsi expedit.

QVartum, quòd particulare examen, fiat ad tollendas culpas et negligentias, quæ circa exercitia et additiones solent obrepere: id quod etiam per três alias sequentes hebdomadas, obseruandum venit.

Hebdo-

Contemplatio regni Ieſu Chriſti ex ſimilitudine Regis Terreni ſubditos ſuos euocantis ad bellum.

ORatio præparatoria ſiet more ſupradicto.

PRæludium primum ad conſtructionem loci, nunc erit, vt ſpectare nos imaginemur ſynagogas, villas, et oppida, quæ prædicans Chriſtus pertranſibat, et ſic de locis alijs.

SEcundum ad gratiam poſcendam pertinens, in hac parte erit, petere à deo ne obſurdeſcamus, vocante nos Chriſto; ſed ad ſequendum, ac obtemperandum prompti ſimus.

Punctū

PVnctum primum esto, proponere mihi ob oculos, humanum Regem diuinitus electum, cui Principes, et populi omnes Christiani, reuerentiam et obsequium præstare debeant.

SEcundum est imaginari, quòd audiam illum regem loquentem ad omnes subditos. In animo est mihi regiones infidelium vniuersas ditioni meæ subijcere. Quicunque igitur comitari me velit, paratus sit oportet non alio vti victu, vestitu, rebusque alijs, quàm me utentem conspexerit: In ijsdem quoque laboribus, vigilijs, et casibus cæteris, mecum persistendum erit, vt particeps fiat victoriæ, et fœlicitatis vnusquisque, prout laborum ac molestiarum socius extiterit.

TErtium est considerare quidnam respondere debeant regi amantissimo, et liberalissimo, fideles subditi: et quàm promptè, ad omnem

eius

eius voluntatem, offerre se accinctos. Contra vero, siquis obaudiret, quanto apud homines vniuersos vituperio dignus esset, atque quàm ignauus miles æstimandus.

Pars secunda huius exercitij consistit in collatione similitudinis, inter dictum regem, & dominum Iesum Christum, circa triplex illud punctum.

PRimo sic applicabimus exemplum. Si terrenus ille rex, cum bellica sua euocatione, dignus est, cui attentio, et obsequium præstetur. quanto magis Christus rex æternus, mundoque toti conspicuus, qui singulos ad se his inuitat verbis. Mea hæc est iustissima voluntas totius mundi dominium mihi vendicare, inimicos meos debellare omnes, ac ita demum in patris mei gloriam intrare. Proinde quisquis eò, mecū

um venire cupit, laboret mecum necesse est, abori enim præmium respondebit.

SEcundo ratiocinabimur neminem fore sanæ mentis, qui non cupidissimè Christi seruitio, totum offerat, et addicat.

TErtio, Iudicandum erit, quòd ij, qui se obsequijs illius prorsus duxerint mancipandos, non seipsos tantum ad laborum tolerantiam, verum etiam maiora, et præclariora quædam munera oblaturi sunt, expugnata carnis, sensuum, amorisq́ proprij, et mundani rebellione: Vnde respondebit quisq́ in hunc ferè modum. En, ó Rex supreme ac Domine vniuersorum, tua ego, licet indignissimus, fretus tamen gratia et ope, me tibi penitus offero, meaq́ omnia tuæ subijcio voluntati, Attestans coram infinita bonitate tua, necnon in conspectu glo-

riosæ

riosæ Virginis Matris tuæ, totiusq; Curiæ cæ lestis, hunc esse animum meum, hoc desiderium, hoc certissimum decretum: vt (dummodo in maiorem laudis tuæ, et obsequij mei prouentum cedat) quàm possim proxime te sequar, et imiter in ferendis iniurijs et aduersis omnibus, cum vera, tum Spiritus, tum etiam rerum paupertate: Si (inquam) sanctissimæ tuæ maiestati placeat ad tale me vitæ institutum eligere atq; recipere.

Fiet bis interdiu hoc exercitium: mane, cum primum surreximus, et in hora, prandium vel cœnam præcedente.

In hac hebdomada secunda, et subsequentibus, vtile fuerit, aliquid subinde legere, ex Euangelico, vel pio alio codice, vt de imitatione Christi, Sanctorum vita etc.

Præ

PRIMAE DIEI MEDITAtio prima erit de incarnatione Iesu Christi, complectens orationem præparatoriam, tria præludia, et puncta tria cum vno Colloquio.

ORatio præparatoria nihil à superioribus variatur.

Præludium primum est. proferre in medium contemplandæ rei historiam, quæ hoc in loco erit. Quomodo personæ tres diuinæ, vniuersam terræ superficiem speculantes, hominibus refertam, qui ad infernum descendebant, in deitatis suæ æternitate decernunt; vt secunda persona, pro salute humani generis naturam hominis assumat: vnde adueniente tempore præstituto, archangelus Gabriel ad beatam virginem Mariam nuntius destinatur, vt dicetur infra fol.

Secundum

SEcundum pertinet ad loci compositionem, quæ erit visio imaginaria, perinde ac si oculis pateret terræ vniuersæ ambitus, quam habitant tot diuersæ gentes. Deinde ad certam mundi partem domuncula spectetur Beatæ Virginis, apud Nazareth in prouincia Galilææ sita.

TErtium continet gratiæ postulationem, vt intimè cognoscam, quo pacto Dei filius mei causa sit homo factus, vt ardentius ipsum amem, et abhinc sequar studiosius.

NOtandum hic est tam orationem præparatoriam, quàm tria præludia, per totam hanc hebdomadam et reliquas sequentes itidem fieri, præludijs duntaxat, pro diuersitate rerum variatis.

PVnctum primum est, vt speculer per-

sonas

ſonas omnes, de quibus agitur. Et primò quidem homines ſuper faciem terræ degentes, adeo moribus, geſtibus, et actionibus diuerſos: quosdam albos, et nigros alios: nonnullos fruentes pace, et reliquos bellis agitatos: hunc plorantem, et ridentem illum. ſanum vnum, et alterum ægrotum: naſcentes multos, et multos viciſsim morientes: cæterasque varietates propè innumeras,

DEinde contemplandæ erunt perſonæ tres diuinæ, et ſolio regali ſuo intuentes omnia hominum genera, in ſuperficie terræ cæcorum more, viuentium, paſsimque morientium, et deſcendentium ad infernum. Poſtea Virginem Mariam cum Angelo eam ſalutante conſiderabimus, aliquid inde ſemper ad nos reflectendo, vt ex conſideratione tali, fructum aliquem referamus.

SEcundum, punctum est. Auditu interno excipere quid loquantur personæ omnes, vt homines in terris confabulantes, blasphemantes, sibiq́ʒ inuicem conuitiantes. Diuinæ vero personæ in cælo de redimendo humano genere colloquentes. Virgo et angelus in cellula de incarnationis mysterio tractantes: quorum omnium reflexione, seu applicatione quadam ad meipsum facta, studebo ex singulis, nonnihil fructus decerpere.

TErtium, consequenter erit actiones quoq́ʒ personarum simul attendere. vtputa quomodo sese inuicem mortales infestent, concutiant, trucident, et omnes ruant ad inferos. Quomodo sanctissima Trinitas, incarnationis opus exequatur. Quomodo item sua angelus fungatur legatione, et beata Virgo, humillime se gerens diuinæ gratias agat maiestati. Ex quibus ad nos

ipsos

ipsos, vt dictum est reflexis, fructus obiter est legendus.

COlloquium postremo subiiciam, disquisitis studiosè verbis, quibus diuinam quanlibet personam, verbum incarnatum, et ipsius matrem, dignè valéam compellare: petendo etiam pro affectu quem in me sensero, quicquid ad maiorem Iuuet imitationem Domini *mei* Iesu Christi, *velut nunc recens incarnati.* Reci*tabitur in fine.* Pater *noster.*

CONTEMPLATIO SECVNDA de Natiuitate.

ORatio *præparatoria sicut supra.*

PRæ*ludium primum ex historia dependet, quæ recensenda est, ab egressu beatæ* Virginis, *ex oppido* Nazareth: *quo scilicet modo ipsa iam nono mense*

grauida, et insidens asinæ (vt piè meditari licet) ac Ioseph comes, cum ancillula, et boue, profecti sunt Bethlehem, tributum, à Cæsare exactum, pro se soluturi.

SEcundum vero deducendum erit ex consideratione itineris, æstimata eius longitudine, obliquitate, lenitate vel asperitate, passim occurrente. Deinceps, etiam natiuitatis locum rimabimur, speluncæ similem, latum vel angustum, planum, vel erectum, commodè, vel incommodè paratum.

TErtium, à superiore nihil mutabitur.

PVnctum primum est. aspectus personarum, vt Virginis deiparæ, et Ioseph coniugis, cum famula, et Christi Domini, vt infantis nunc primum nati: Inter quos me adesse fingam, tanquàm pauperculum, eorum vtcunque necessitati-

cessitati-

cessitatibus, cum reuerentia maxima famulantem. Ac inde quid ad me redire emolumenti, ex tali spectaculo possit, despiciam.

SEcundum conficitur ex verborum, quæ ibidem fiunt, apprehensione fructuosa.

TErtium, ex negotiorum quæ illic geruntur, inspectione, puta itineris, laborum, et causarum, ob quas summus omnium dominus, in summa natus sit egestate, laturus quoq; in hac vita, cum perpetua paupertate, labores, famem, sitim, æstum, frigus, opprobria, verbera, & crucem tandem subiturus, idq; mei causa: vnde per singula studebo, prouentum aliquem spiritualem colligere. Hæc demum concludenda erunt inito Colloquio, et finito cum Pater noster.

TERTIA CONTEMPLATIO
est repetitio præcedentium duarum.

PRo tertio exercitio, seu contem platione, repetuntur duæ præcedentes, cum oratione præparatoria, et ijsdem tribus præludijs: notando vbiq; et fixius tractando illas partes, in quarum priore transcursu, aliquid illustrationis, consolationis, vel desolationis, acceperim. Subdetur etiam Colloquium, cum oratione Dominica vt prius.

NOtandum eundem esse repetendi exercitij modum, et ordinem, in hac hebdomada, et in sequentibus, qui fuit in prima: nisi quòd mutatur materia, eadem forma permanente.

QVARTA CONTEMPLAtio, est Primæ ac Secundæ iterata repetitio, proximæ præcedenti penitus conformis.

QVINTA CONTEMPLAtio est applicatio sensuum ad prædictas.

POst orationem præparatoriam, cum tribus iam dictis præludijs, apprimè conducit, quinque imaginarios sensus, circa primam, et Secundam contemplationem, eo, qui sequitur, modo, exercere. Prout res subiecta feret.

PVnctum primum erit, secundum imaginationem respicere personas omnes, & notatis quæ circa eas occurrent, circunstantijs, vtilitatem nostram elicere.

SEcundum, velut audiendo quid loquantur, aut loqui eas deceat, omnia in vsum nostrum attrahere.

TErtium Interiore quodam gustu, et olfactu, sentire quanta sit suauitas, et dulcedo, animæ, diuinis donis, ac virtutibus imbutæ, iuxta rationem personæ, quam consideramus: adaptando nobis ea, quæ fructum aliquem adferre possint.

QVartum, per internum tactum attrectare, ac deosculari vestimenta, loca, vestigia cæteraq́ personis talibus coniuncta, vnde fiat nobis deuotionis, vel boni cuiuslibet spiritualis, maior accessio.

HVic erit contemplationi, per Colloquium imponendus finis, sicut prioribus, adiecto itidem Pater noster.

NOTANDA INSVPER *ſunt hæc quinq;.*

PRimum. quòd tam in hac, quàm in qualibet ſequente hebdomada, nullum debeo legere, vel cogitare, aliud miſterium, niſi quod eadem hora, aut die conſiderandum ſit, cum alioquin, vnum alteri obturbet.

SEcundum. quòd primum de incarnatione Chriſti exercitium, ſit media nocte. Proxi*mum diluculo.* Tertium. *circa horam miſſæ.* Q*uartum ſub veſperas.* Q*uintum, Paulò ante cœnam: et eorum cuilibet, ſpatium impendetur vnius horæ:* Id *quod abhinc deinceps, vbiq; venit obſeruandum.*

T*Ertium, quòd ſi is, qui exercitatus, ſit ſenex, vel valetudinarius, vel per hebdoma-*

dam

dam. primam, viribus attritus: præstat eum aliquoties non surgere de nocte, sed tres tantum contemplationes peragere, in aurora, circa missæ tempus, et ante prandium: superaddita circa vesperas vna repetitione, et sensuum applicatione, ante cænam.

Quartum, quòd in hac hebdomada Secunda, ex decem additionibus in prima traditis variari debent Secunda, Sexta, & Septima, cum decima ex parte. In Secunda quidem hoc mutatur, quòd simul atque excitor à somno, meditationem proximè instantem, debeo menti obijcere, ac desiderium prouocare, cognoscendi clarius incarnati æterni verbi, vt ipsi seruiam et adhæream tanto propensius, quanto incredibiliorem erga me bonitatem eius perspexero.

In Sexta vero: vt frequenti versem memoria vitam Christi à tempore incarnationis ad locum vsque, siue mysterium, de quo in præsenti

dte,

die, vel hora, ſum meditaturus.

In Septima, vt luce, vel obſcuritate, ſereno cæ lo, vel turbido, delecter, quatenus ad ſcopum refert, deſideratæ rei, pertingendum.

In Decima, vt ita me geram, ſicut exigere videtur myſterij contemplandi genus: cum nonnulla ex myſterijs, pœnitentiam requirant, alia non item. Decem igitur additionibus vtendum erit circunſpectè.

Quintum eſt vltimò notandum, quòd in omnibus aliarum horarum (præterquàm noctis mediæ, et auroræ) exercitijs, aſſumendum erit aliquid, quod Secundæ, et Tertiæ additioni æquiualeat, hunc in modum. Vbi primùm in mentem veniet, adeſſe meditandi horam, priuſquàm accedam, proſpiciam eminus, quò ferar, et coram quo ſim appariturus, ac tranſcurſa obiter exercitij oblati parte, contemplationem ſtatim auſpicabor.

In ſe-

Argumentum primæ, et ſecundæ contemplationis erit Chriſti præſentatio in Templo, de qua infra fol. Et fuga in Egyptum, de qua fol.

SVper duabus his contemplationibus fiet repetitio duplex, et ſenſuum applicatio vtſupra.

NOtandum quòd expedit nonnunquam eum, qui exercitatur, quanuis et vigore animi, et corporis robore, ſit præditus. nonnihil tamen remittere de præſcriptis exercitijs, ſecundæ huius hebdomadæ, et ſubſequentimm duarum: vt aſſequi quod cupit, commodius valeat, accepta ſolummodo contemplatione vna in

crepuſculo

crepuſculo matutino, et altera circa miſſæ tem
pus: quarum repetitionem faciat hora veſpe-
rarum, et ſub cœnam, quinq; imaginationis sen
ſus, ſuper ijsdem exerceat.

DIe vero Tertia meditandum occurret:
quo pacto puer Ieſus apud Nazareth ſubdi-
tus erat parentibus vt habetur fol. Dein
de quomodo ab eis repertus fuerit in Templo
fol. fient item duæ repetitiones
cum ſenſuum applicatione.

PRAELVDIVM QVODdam, circa conſiderationem ſtatuum, ſeu generum vitæ diuerſorum.

CVm ſupra propoſitum fuerit
exemplum Chriſti, de vitæ
genere, quod in mandatorum
Dei

Dei obseruatione consistit, et primus seu communis status appellatur: nunc idem ipse dominus, dum parentibus suis fuisse subditus memoratur, formam videtur exhibere, alterius, seu secundi status, pendentis ab obedientia, et perfectionem euangelicam afferentis: quando videlicet in templum se contulit, patre adscititio, et naturali matre derelictis, vt æterni patris obsequio vacaret. Quare opportunum hic erit, nos quoq; illius vitam contemplantes, vestigare, & efflagitare proprium vitæ genus, in quo maiestati suæ nos seruire malit.

Ad hoc igitur inquirendum, possumus introduci per sequens proximè exercitium, ad Christi mentem attendentes, collatam cum opposita inimici. Discemus etiam exinde qua sit nobis opus dispositione, vt perfecti in eo euadamus statu, quencunq; bonitas diuina eligendum nobis suggesserit.

Quarta

QVARTA DIE FIET MEditatio de duobus vexillis: vno quidem Iesu Christi optimi nostri Imperatoris, altero vero luciferi hostis hominum capitalissimi.

ORatio præparatoria fit secundum morem.

PRæludium primum erit historica quædam consideratio Christi, ex vna parte, et ex altera luciferi, quorum vterque, omnes homines ad se vocat, sub vexillo suo congregandos.

SEcundum, est ad constructionem loci, vt repræsentetur nobis campus amplissimus, circa hierosolymam: in quo dominus Iesus Christus, tanquàm bonorum hominum omnium summus dux, adsistat: Rursum alter campus in Babylonia: vbi se lucifer, malorum, et aduersariorum ducem exhibeat.

Tertiū

TErtium, ad gratiam petendam illud erit, vt poscamus exploratas habere fraudes mali ducis, inuocata simul diuina ope, ad eas vitandas: veri autem, optimiq́ Imperatoris Christi, agnoscere mores ingenuos, ac per gratiam imitari posse.

PVnctum primum est, imaginari coram oculis meis, apud Campum Babylonicum, Ducem impiorum in cathedra ignea, et fumosa, sedere, horribilem figura, vultuq́ terribilem.

SEcundum est aduertere, quomodo conuocatos dæmones innumeros per totum orbem spargit ad nocendum: nullis Ciuitatibus, et locis, nullis personarum generibus, immunibus relictis.

TErtium, attendere cuiusmodi concionem habeat,

beat, ad ministros suos, quos instigat, vt correptis, iniectisq́ laqueis, et catenis, homines primùm trahant (quod ferè contingit) ad cupiditatem diuitiarum, vnde postea facilius in mundani honoris ambitionem, ac demum in superbiæ barathrum deturbari queant.

Atq; ita tres sunt præcipui tentationum gradus, in diuitijs, honoribus et superbia fundati, ex quibus in alia vitiorum genera omnia, præceps fit decursus.

Similiter ex opposito, considerandus est, summus optimusq́; noster Dux, & Imperator Christus.

PVnctum primum erit conspicari Christum, in amœno campo iuxta Hierosolymam, humili quidem constitutum loco, sed valde speciosum forma, & aspectu summè amabilem.

SEcundum autem est speculari, quo pacto ipse mundi dominus vniuersi, electos Apostolos, discipulos, et ministros alios, per orbem mittat, qui omni hominum generi, statui, & conditioni; doctrinam sacram, ac salutiferam impartiant.

TErtium, auscultare concionem Christi exhortatoriam, ad seruos et amicos suos omnes, in opus tale destinatos, qua eis præcipit: vt iuuare studeant quemlibet: ac primò inducendum curent ad spiritualem affectum paupertatis, et insuper (si diuini obsequij ratio, et electio cælestis eò ferat) ad sectandam actu ipso veram paupertatem: deinde vt ad opprobrij contemptusq́ desiderium alliciant, vnde humilitatis virtus enascitur. Et ita tres consurgunt perfectionis gradus: videlicet, paupertas, abiectio sui, atq; humilitas, quæ ex diametro diuitijs, honori, et superbiæ opponuntur, ac virtutes om

nes

nes statim introducunt.

Colloquium postea formandum erit ad Virginem Beatam, implorandaque est per eam à filio gratia, vt recipi possim, et manere sub vexillo eius: Itaque primum, per spiritualem tantum paupertatem, aut etiam in rerum expoliatione sitam (siquidem ad eam me vocare, atque admittere dignabitur) deinde per abiectionem quoque, seu ignominiam, vt ipsum imiter vicinius, deprecando tamen culpam aliorum, ne contemptus mei, tam in alicuius detrimentum, quàm in offensam Dei cedat.

Terminabitur primum hoc Colloquium. Per Aue Maria.

Secundum, Colloquium ad Christum hominem dirigitur, vt mihi à patre impetret illud idem. Subdeturque in fine oratio. Anima Christi.

Tertium, ad patrem, vt annuat petitioni. Cum Pater noster.

TRansfigetur hoc exercitium semel in media nocte, et altera vice sub auroram. Repetitiones vero duæ circa Matutini sacri atq; vesperarum tempus erunt faciendæ, additis in fine tribus Colloquijs. Sequens vero exercitium fiet ante cœnam.

MEDITATIO EODEM

Quarto die facienda, de tribus hominum classibus seu differentijs, vt potissimam partem amplectamur.

ORatio præparatoria vt semper antehac.

PRæludium primum fiat, propositis vice historiæ, tribus hominum classibus distinctis; quarum vnaquæq; decem milia Ducatorum, alio, quàm diuini cultus et amoris, studio sibi

bi parauerit, nunc autem placatum habere deum, et salua fieri exoptet, sublato vtcunque noxio affectu rerum, vtpote salutis impedimento.

SEcundum est loci cuiusdam imaginaria constructio, in quo videam meipsum, coram Deo sanctisque omnibus, cum desiderio, adstantem, atque perseuerantem, quonam pacto ipsi Deo placere queam potissimum.

TErtium est, optatæ rei petitio, nimirum gratiæ, per quam id eligam, quod et Deo acceptissimum, & mihi saluberrimum futurum sit.

PRima igitur classis, optat quidem acquisitæ rei exuere affectum, vt conciliari Deo possit, sed media, debitaque adminicula; toto vitæ tempore non admouet.

SEcunda itidem affectum male ordinatum auferre cupit, sed rem interim mordicus tenere, ac Deum potius trahere ad votum proprium, quàm relicto impedimento, per conducibiliorem statum ad illum tendere.

TErtia postremo, affectum insincerũ volens abijcere, rem ipsam ad tollere, vel tenere æquè parata est, prout ad diuinum cultum commodius fore, vel ex diuino instinctu, vel ex rationis dictamine animaduerterit. Ac interim omnia relinquens integra, illud tantum versat, et inquirit, nec aliam admittit relinquendæ aut retinendæ rei acquisitæ causam, præter rationem ac desiderium diuinæ gloriæ, vt quàm maxima sit.

COlloquia tria subsequentur, vt nuper facta sunt de vexillis.

Notandũ

Notandum adhæc, quòd vbi affectum sentimus paupertati perfectæ, quæ tum in spiritu, tum in rerum abdicatione subsistit, aduersantem, et ad diuitias magis inclinantem: multum confert, ad eum elidendum, petere ex Deo, licet renitente carne, vt ad paupertatem eiusmodi sectandam nos eligat: seruabimus tamen interea desiderij nostri libertatem, qua liceat conuenientiorem seruitio diuino viam inuadere.

Quinta

QVINTA DIE, SEQVE-
tur contemplatio de Domini transitu à Nazareth ad Iordanem fluuium, deq; eius baptismo. fol.

F*Iet tam media nocte, quàm primo mane. Bis præterea repetetur circa misse ac vesperarum horam. ante cœnam applicabuntur quinqúe sensus. Adhæc quodlibet horum quinq; exercitiorum, præcedet oratio præparatoria, cum tribus præludijs, vt in superioribus de incarnatione, et natiuitate traditum est. Necnon adiectis tribus Colloquijs, vt circa classes, vel iuxta id, quod ibi fuit subnotatum.*

E*Xamen autem particulare à prandio & cœna vsitatum, fiet hic, et in sequentibus de erratis ac negligentijs, quæ circa proprias eius*

diei

diei meditationes, et additiones contigerunt.

SExta deinceps die contemplandum ſe offert, quomodo Chriſtus Ieſus à flumine Iordanis petierit deſertum, ibiq; verſatus ſit. Seruata omnino exercitij diei quintæ, forma. fol.

SEptima. Quomodo beatus Andreas, et alij ſucceſſiuè Chriſtum ſecuti ſunt; vt dicetur fol.

OCtaua, quomodo ſermonem fecit dominus in monte, octo beatitudinis modos ediſſerens. fol.

NOna, quomodo nauigantibus diſcipulis, ſe oſtendit, ambulans ſuper aquas maris. fol.

DEcima, quomodo in Templo docuit, fol.

VNdecima, de Lazari ſuſcitatione, fol.

Duodecima,

DVodecima, de gestis in die palmarum. fol.

NOtanda hoc loco sunt hæc tria.

PRimo, quòd in hac Secunda hebdomada iuxta temporis facultatem, et vtilitatem, personæ sese exercentis, possunt aliquot meditationes vel adijci, vt de mysterijs visitationis, pastorum, circuncisionis, et trium Regum: vel substrahi ex supra positis, quippæ quæ pro introductione tantum detineantur, ad formandam melius contemplationem.

SEcundo, quòd inchoanda est electionum discussio, à contemplatione discessus Christi, ex Nazareth Iordanem versus, vsque ad eam, quæ fit quinto die, simul comprehendendam.

TErtio, quòd antequàm electionum materiam aggrediamur: vt ad capessendam Germanam Christi doctrinam, affectum nostrum disponamus,

mus, apprimè iuuat considerare, ac per diem totum reuoluere, identidem, tres sequentes modos humilitatis: necnon Colloquia dicenda cræbro agitare.

PRimus humilitatis modus hic est, ad salutem necessarius, vt me penitus subdam diuinæ legi obseruandæ: vtq; ne mundi quidem totius oblato mihi dominio, vel extremo vitæ discrimine obiecto, transgrediar ex deliberato, mandatum vllum diuinum aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo, nos obliget.

SEcundus maioris est perfectionis: vt fixo animo ad diuitias, paupertatem: honorem, ignominiam: breuitatem vitæ ac longitudinem æquè sim propensus, vbi æqualis est diuinæ laudis, & salutis meæ occasio. Vtq́; nulla vel humanæ quantæcunq; fœlicitatis, vel propriæ mortis conditione proposita, adducar vnquàm, vt culpam, licet venialem tantum, decernam admittere.

TErtius, est modus humilitatis absolutissimæ, vt Priores duos iam adeptus, etiam si nullo superaddito laus Dei par foret, ad maiorem tamen imitationem Christi, eligam potius cum eo paupere, spreto, et illuso, pauperiem, contemptum, et insipientiæ titulum amplecti: quàm opes, honores, et sapientiæ æstimationem. Porrò ad gradum hunc humilitatis attingendum, magnum adferet compendium, triplicis Colloquij præcedentis de vexillis vsus, per quod suppliciter poscamus (si diuinæ placeat benignitati) ad talem perduci electionem, siue maior, siue æqualis obsequij mei erga Deum, & gloriæ diuinæ prouentus subsit.

Præludiū

PRAELVDIVM
ad electionem faciendam.

AD bene quippiam eligendum, nostræ sunt partes: vt oculo puro ac simplice spectemus, quorsum fuerimus creati, nimirum ad laudem Dei et salutem nostram: quapropter eligenda sunt ea tantum, quæ conducunt ad dictum finem, cum vbiq; fini medium, non medio finis habeat subordinari: vnde errant, qui vxorem ducere primitus, aut Ecclesiasticum munus, seu beneficium adipisci, statuunt, atq; ita demum deo postea inseruire, vtentes præpostere fine ac medio, nec ad deum tendentes rectà, sed obliquè ipsum, ad peruersa vota sua pertrahere conantes. Atqui è contrario planè agendum est, proposito primùm diuino cultu, tanquàm fine nostro, et electo de-

inceps

inceps coniugio, vel sacerdotio, cæterisq́; rebus omnibus, quatenus expedit, ad præfixum finem ordinatis. Idcirco nihil mouere nos debet, ad medijs quibusuis vtendum, aut supersedendum, nisi habita in primis tam diuinæ laudis, quàm nostræ salutis certa ratione.

INTRODVCTIO ad eligendarum rerum notitiam, complectens 4. puncta et annotatiunculam vnam.

PRimum punctum est, quòd res omnes quæ sub electionem cadunt, necessariò bonæ esse debent, ex seipsis, aut certè non malæ, nec nisi consonæ institutis orthodoxæ Matris Ecclesiæ.

SEcundum, quòd genera duo rerum electioni quadrant: nam quarundam electio immutabilis

est, vt

eſt, vt ordinis ſacerdotalis, et matrimonij: aliarum verò mutari poteſt, ſicut redditũum eccleſiaſticorum, vel ſæcularium, quos recipi et relinqui ex cauſa, fas eſt.

TErtium, quòd circa ea, de quibus facta iam ſit electio immutabilis, nihil ſupereſt eligendum. Sed aduertendum eſt, quòd ſiquis improuidè, nec ſine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod non liceat retractare: reliquum eſt, vbi eum cæperit pœnitere facti, electionis damnum probitate vitæ, et operum ſolertia penſare, reſilire autem nullo pacto decet. quanuis electio iſtiuſmodi non videatur vocatio diuina eſſe, vtpote obliqua, atꝗ; inconſulta: qua in re non pauci errant, electionem malam, et obliquam pro diuina vocatione reputantes: cum hæc ſemper pura et clara ſit, non carnali vllo affectu, vel ſtudio peruerſo mixta.

Quartũ

QVartum, quòd siquis debito modo et ordine, absque carnali mundanoque affectu, quippiam elegit, quod mutari possit: non est cur violet electionem talem, sed potius vt in ea magis ac magis proficiat, adniti debet.

NOtandum autem est, quòd si electio rerum huiusmodi mutabilium, non ita rectè atque sincerè processerit: eam expedit corrigere, vt fructus vberior, et Deo gratior produci possit.

De tēpore

DE TEMPORE TRIPLICI *ad electiones rectè faciendas magis opportuno.*

TEmpus primum erit, quando voluntatem diuina virtus sic impellit, vt omnis dubitatio, immò etiam dubitandi facultas animæ sublata sit, quominus sequatur impulsionem talem: sicut legimus beato Paulo, et Matheo, & alijs nonnullis, vocante Christo accidisse.

SEcundum est, quoties satis clarum compertumq; sit beneplacitum diuinum, docente id aliquo consolationum, desolationum, vel diuersorum spirituum præuio experimento.

TErtium est, quando per animi tranquil-

litatem aliquis considerato fine; ad quem conditus est (ad dei gloriam scilicet et salutem suam) eligit certum vitæ genus, intra Ecclesiæ catholicæ limites constitutum, per quod ceu medium, commodius securiusq; ad suum finem tendat. Porrò tranquillitas ea tunc noscitur adesse, quotiescunq; anima nullis agitata varijs spiritibus, vires naturales suas liberè exercet. Itaq;, nisi primi vel secundi temporis beneficio, electio contingat, superest ad Tertium recursus, duobus modis sequentibus distinctum.

Modus

MODVS PRIOR,
sanæ bonæq; electionis faciendæ, sex constans punctis.

P*Vnctum primum, erit, proferre in medium rem deliberandam, vt de officio vel beneficio, acceptandum ne, an potius reijciendum sit: & ita de cæteris rebus, quæ ad mutabilem electionem spectant.*

S*Ecundum est.* Adducto ante oculos, creatio*nis meæ fine, in hoc consistente, vt cum* Dei *laude saluus fiam: in neutram declinare partem, amplectendæ vel repudiandæ rei controuersæ: quinpotius velut in medio quodam interstitio, et æquilibrio subsistere, parato interim animo, vt in eam ilico partem totus ferar, quam nouero diuinæ gloriæ, et saluti meæ fore aptiorem.*

TErtium, obsecrare Dei clementiam, vt dignetur mentem instruere, et impellere voluntatem, quocunq; potius mihi tendendum sit: adhibito nihilo secius, pio, fideliq;, intellectus mei ratiocinio, per quod apprehensa, et probata Dei voluntate, ad electionem ferar.

QVartum, perpendere quot tandem commoda, vel adminicula, mihi ad finem meum prosequendum accedent, ex tali officio, vel beneficio suscepto: quot rursum ex eodem incommoda et pericula impendent. Præterea, quot per oppositum omisso illo, tam commoda & adminicula, quàm discrimina, et damna posim expectare.

QVintum, his præmissis, ratiocinari in vtramq; partem, et iuxta ipsius rationis dictamen, seposito carnis appetitu omni, electionem concludere.

Sextũ

SExtum. Electione ſacta ad orandum citò proſilire, et illam offerre Deo, perfectè demum, ſi ei placeat, recipiendam & ſtabiliendam.

MODVS POSTERIOR bene eligendi, in Regulas 4. et adnotationem vnam diſtributus.

REgula prima eſt. quòd, cum oporteat per affectum, ex dei amore cælitus infuſum, fieri electionem: eligentem conuenit perſentiſcere in ſeipſo, quòd quicquid affectionis, (ſiue multum ſiue modicum ſit) erga rem electam tenet, ex ſolius Dei amore, & intuitu proficiſcatur.

SEcunda eſt. conſiderare, ſiquis mihi vir amicißimus,

 micißimus,

micissimus, cui nihil non perfectionis inesse cupiam, occurreret dubius, super electione huiusmodi: quidnam ego illi decernendum maximè, essem consulturus: quo animaduerso, agendum et mihi ducam, vt suaderem alteri.

TErtia. mecum insuper reputare, si mors ingrueret, quem me malem obseruasse modum, in præsenti deliberatione, Iuxta hunc igitur, eligendum nunc esse facilè intelligam.

QVarta, prospicere non minus, quando pro tribunali sistar iudicandus, quo me consilio hac in re vsum esse vellem, quo agnito nunc vtar, vt eo tempore magis sim securus.

ADnotandum est postremo, quòd hisce regulis quatuor, propter salutem meam, et animi quietem, accuratè seruatis, debeo iuxta vltimum punctum modi præcedentis, electionem ipsam diffinire, et offerre deo comprobandam.

De

DE EMENDATIONE

seu reformatione, circa vitæ statum cuiuis facienda.

IMprimis illud est aduertendum, Quòd siquis vel matrimonio, vel officio dignitatis ecclesiasticæ sit adstrictus (de temporalium vero bonorum quantitate, magna an parua sit non refert) vnde ipsi non vacet, aut parum libeat circa mutabilium rerum electiones versari: operæpretium est earum loco methodum ei tradi, seu formulam aliquam, ex qua vitam suam, et statum proprium possit emendare.

DEbet igitur quisquis eiusmodi conditionem sortitus est, vt finem creationis, & vitæ suæ rectè statuat, ac sequatur, per exercitia

ſupra dicta, et electionum modos attendere, atq; ruminando ſædulo colligere, quàm amplam domum, & familiam, æquum ſit ſe habere, quibus eam modis tractare, et adminiſtrare conueniat, quibus inſtruere verbis, et exemplis, quantum præterea de poſſeſsis facultatibus sumptum facere liceat, in vſus proprios ſiue domeſticos, Quid rurſum pauperibus erogare, vel impendere pijs operibus deceat, nihil affectando aliud, nec quærendo, niſi quod honorem Dei, *et ſalutem ſuam præſtet*. Hoc *enim vnuſquiſq; perſuaſum habeat, tantum ſe in ſtudijs ſpiritualibus promoturum eſſe, quantum ab amore ſuipſius, & commodi proprij affectatione, ſeſe abſtraxerit.*

Tertia.

PRIMA CONTEMPLATIO *fit media nocte, et continet orationem præparatoriam, tria præludia, ſex puncta, cum vno Colloquio.*

ORATIO *præparatoria eadem quæ ſemper.*

PRæludium primum, ſumitur ex hiſtoria. Quo modo Chriſtus à Bethania, miſit Hieroſolymam diſcipulos duos, ad parandam cænam, quò et ipſe cum reliquis deinde profectus eſt: Ibiq;, poſt agni Paſchalis eſum, et peractam cænam, pedes lauit omnibus, et ſacroſanctum Corpus, ac ſanguinem

nem suum largitus est. Postremò, sermonem ad eos habuit, post discessum Iudæ, ipsum vendituri.

SEcundum, ex compositione loci, considerando dictum iter, asperum, aut lene, breue, aut longum, cum cæteris, quæ inesse poterant, circunstantijs: Deinceps conspicando locum cœnæ amplum, vel angustum, vilem vel ornatum, & consimilia.

TErtium, ex optatæ rei petitione, scilicet doloris, indignationis, et confusionis: eo quòd ob peccata mea summus omnium dominus, tantis se tormentis ita obijciat.

PVnctum primum erit respicere cœnantes, et aliquid in vsum meum adducere.

SEcundum eosdem audire, quid loquantur, et

fructū

fructum inde decerpere.

TErtium attendere quid agant, et per omnia proficere.

QVartum aduertere quid iam inde Christus pati appetat, et incipiat, iuxta historiam: vnde incipiam et ipse, dolorem, mœstitiam, et fletum mihi excitare: meq; affligam similiter in subsequentibus.

QVintum, meditari quo se pacto, abscondens Christi diuinitas, aduersarios suos, cum valeat, non perdat, sed pœnas adeo crudeles, pati sinat humanitatem.

SExtum cogitare cum talia ferat pro peccatis meis, quid agere debeam, aut pati eius causa.

COlloquium ad Christum fiet, terminandum cum Pater noster.

IN Colloquijs est notandum (vt supra ex parte iam exposuimus) quòd agere conuenit, et aliquid petere, iuxta præsentis rei rationem, videlicet, prout sentio in me consolationem, vel perturbationem: prout virtutem vnam, vel alteram expeto. Prout in hanc, vel illam partem de me statuere intendo. Prout etiam de re quam contemplor, tristari volo, vel lætari. Deniq; postulandum erit illud, quod circa rem certam aliquam, maxime desidero: & vnum duntaxat Colloquium poterit confici ad Christum dominum: vel triplex, si deuotio instiget, nempe ad matrem, filium et patrem: sicut traditum est in contemplatione Secundæ hebdomadæ de tribus classibus cum sequente illic annotatione.

Secunda

SECVNDA CONTEMPLATIO in aurora, de rebus à Christo post cænam, & in horto gestis.

ORatio præparatoria consueta semper.

PRæludium primum, est iuxta historiam: Quomodo Iesus Christus, vnà cum vndecim suis apostolis, descendit ex monte Syon, vbi fuerant cænati, et transiens per vallem Iosaphat, relictis ibi ex illis, octo, alijs vero tribus, in horti parte, seorsum ipse digrediens, orauit, ad sudorem vsque sanguineum, iterata iam ter eadem ad patrem suum oratione: Postea excitis discipulis à somno: prostratis ad solam vocem, cum Iuda, per osculum prodente, aduersarijs, restituta deinceps, quam amputauerat Petrus, Malchi auricula: comprehensus tandem est, quasi nefarius, aut latro quispiam,

& per

& per vallem illam, ad Annæ domum primò tractus.

SEcundum est pro construendo loco, viam intueri decliuem, planam, & arduam: Item hortum certa magnitudine, figura, et habitudine depingendum.

TErtium pro voti consecutione, poscere mœrorem, planctum, anxietatem, & cæteras id genus pœnas interiores, vt Christo patienti pro me, compatiar.

NOtanda simul hæc quatuor.

PRimum quòd post præparatoriam orationem, cum tribus præludijs Secundi huius exercitij, eodem modo, et ordine procedendum est, per puncta, et per Colloquium, vt in præcedente, de cœna, peractum est: Adÿciendæ

quoq;

quoq; erunt, circa missæ, et vesperarum tempus, duæ repetitiones super vna, & altera dicta contemplatione: Ante cænam verò, applicabuntur quinq; sensus, præmissa vbiq;, oratione præparatoria, cum tribus præludijs, oblatæ materiæ congruentibus, quemadmodum in hebdomada Secunda, satis descriptum est.

SEcundum, quòd habita ætatis, complexionis corporalis, ac dispositionis totius ratione, vel quinq;, vel pauciora exercitia, diebus singulis implebuntur.

TErtium, quòd in hac Tertia hebdomada, mutandæ sunt ex parte, additio Secunda & Sexta, siquidem (quod ad Secundam spectat) vbi fuero experrectus, præcogitans quò tendam, & instantem contemplationem paululum delibans, interim dum surgo, & accingor, adnitar simul ad tristitiam, & dolorem, de tot, ac tantis Christi pœnis, meipsum

acriter

acriter incitare. quoad sextam vero, suffugiam potius, quàm quæram, aut admittam, iucundas cogitationes, licet alioqui vtiles, et sanctas: vt sunt de resurrectione Christi, et gloria. Pro quibus in meditanda eius passione, angores ac pœnas hauriam, ex frequenti eorum recordatione, quæ ab hora suæ natiuitatis, ad exitum vsque vitæ huius, ipse perpessus est.

QVartum, Quòd examen particulare, circa tam exercitiorum, quàm additionum functionem, fiet ad eundem modum vt in hebdomada præcedente.

IN Secunda autem die contemplatio alia succedet noctu transigenda, de gestis in domo Annæ, vt narratur, fol. Sub auroram verò, de secutis rebus in domo Caiphæ, fol. Deinde repetitiones, et vsus sensuum, velut prius.

In tertia

IN Tertia, die contemplabimur per noctem mediam, quomodo ductus est ad Pilatum Christus, et quid ibi actum, vt dicetur fol. Diluculo verò, de ijs quæ gesta sunt, transmisso Christo ad Herodem, fol. Subdetur repetitionum, et sensuum consuetus vsus.

DIe Quarta, meditatio nocturna, percurret historiam de reditu ab Herodæ, vsque ad mediam partem mysteriorum, quæ apud Pilatum secuta sunt, reliquam vero partem, circa lucem primam prosequemur. De repetitionibus quoque, et sensibus, pro consuetudine sit agendum,

DIe Quinta, sub noctis medium, de progressu ipso passionis contemplabimur, à sententia Pilati vsque ad crucifixionem. Sub auroram deinceps, ab eleuatione crucis, ad Christi vsque expirationem, de quibus, fol. Repetitio-

 nes,

nes, et ſenſuum exercitatio, vt ſupra.

DIe Sexta noctu, quomodo mortuus Dominus, ſublatus de cruce, et ad monumentum delatus eſt; fol. primo mane, ex quo ſepultus fuit, donec beata Virgo in domum aliquam ſe recepit. fol.

DIe Septima, internoctu et mane, paſsionem totam reuoluemus. Poſtea repetitionum, et senſuum vice, per diem totum conſiderabimus, quàm licebit frequentiſsimè, quopacto ſanctiſsimum Ieſu Chriſti corpus, remanſerit ab anima seiunctum, et vbinam, aut quomodo ſepultum. Item quæ fuerit beatæ Mariæ Matris ſolitudo, deſolatio qualis, & quanta afflictio. q̃ acerbus quoq; diſcipulorum mœror extiterit.

SVbnotandum eſt quòd ſicui libeat, meditandæ Chriſti paſsioni, diutius inſtare, contemplationes ſingulas, debet abſoluere cum paucioribus myſterijs: Ita vt prima ſolum com-

præhendat

præbendat cœnam. Secunda, lotionem pedum. Tertia, Eucharistiæ sanctæ institutionem. Quarta, Sermonem ibi subsecutum: et sic in cæteris agendum.

Adhæc traiecta tota passione, licebit, proximo post die iterare eius dimidium, atque reliquum postridie: perendiè rursus totam simul.

È contrario vero, siquis malit tempus succidere: contempletur de cœna domini per noctem. De horto in aurora. de Annæ domo circa missam. Sub vesperas de domo Caiphæ: de prætorio Pilati ante cœnam: et ita pergendo, per dies singulos, diuersa exercitia quinque implebuntur: vtpote repetitionum, ac sensuum, vsu prætermisso: transcursa vero passione, operæpretium fuerit, eandem simul totam, die vnico reuoluere, siue in vnum tantum exercitium congestam, siue distributam in plura, prout sibi fore conducibilius ille censuerit.

REGVLAE ALIQVOT
ad victum rectè temperandum.

PRima eſt, quòd à pane minus abſtinendum ſit, quàm à reliquis alimentis, cum neq; gulam adeo iritet, nec tentationi æquè obnoxios nos reddat.

SEcunda, quòd circa potum, attendenda ſit magis abſtinentia, quàm circa panem, cautè obſeruando, quæ proſit menſura potus, vt ſumatur ſemper: quæ rurſum noceat, vt tollatur.

TErtia, quòd circa pulmenta, et edulia potiſsimum, abſtinentiæ ratio verſetur: cum per illa, tum appetitui ad peccandum, tum inimico ad tentandum, maior ſubminiſtretur occaſio.

ẽperanda

temperanda sunt igitur, vitandi excessus causa. quod fit dupliciter, dum vel cibis grossioribus vescimur, atque assuescimus, vel dum parcè delicatis vtimur.

QVarta est, quòd quanto plus de conueniente victu sibi quis ademerit (vitato interim valetudinis aduersæ graui periculo) tanto celerius mensuram cibi ac potus iustam reperiet. tum quia hoc modo, melius se disponens, et obnixius tendens ad perfectionem, sentiet interdum quosdam cognitionis internæ radios, et consolatorios motus sibi cælitus immissos, ex quibus facile poterit rationem victus commodiorem discernere: tum quoniam siquis ita abstinendo, se deprehenderit viribus imbecilliorem esse, quàm vt exercitia ipsa spiritualia, peragere commodè valeat, sic facilè aduertet, quam mensuram victus, naturæ necessitas requirat.

QVinta, quod expedit inter comedendum imaginari, quasi videamus Iesum Christum dominum nostrum vescentem cum suis discipulis, obseruando quem teneat edendi, bibendi, respiciendi, & loquendi modum, eumque ad imitandum nobis proponendo. Vsu ueniet enim, vt occupato magis intellectu, circa meditationem talem, quàm circa corporalem cibum, discamus facilius victum moderari.

SExta, quòd gratia varietatis, aliæ adhiberi possunt meditationes inter vescendum, vt sunt de sanctorum vita, de pia quapiam doctrina, vel de aliquo spirituali negotio agendo. vnde sic abstracta mente, cibus ipse, & vescendi delectatio, parum sentiatur.

SEptima, quòd cauendum sit præcipuè, ne super sumendos cibos, animus quodam modo

totus

totus effundatur, et ne auidè vescamur, aut festinè, sed appetitui semper dominantes, tum mensuram victus, tum sumendi modum vnà temperemus.

OCtaua est. quòd plurimum conducit, ad tollendam cibi potusque immoderantiam, si ante prandium aut cœnam, et quacunque hora nulla esuries sentitur, præuia deliberatione, victum proximè sumendum, diffiniamus ad mensuram certam, quam deinde nulla vel propria auiditate, vel instigatione inimici, vnquàm excedamus: sed potius vincendæ vtriusque causa, de illa nonnihil etiam subducamus.

Quarta

CONTEMPLATIO PRIMA.

Quomodo Iesus Dominus, post resurrectionem apparuit sanctæ Matri suæ: vt habetur infra, fol.

ORATIO *Præparatoria iuxta morem.*

PRæludium primum accipitur ab historia. Quomodo postquàm expirauit Dominus in cruce, sepulto corpore, sed diuinitate semper sociato, ipse in anima diuinitati quoq; continuè vnita, descendit ad inferos, ereptisq; inde iustorum animabus, rediens ad sepulchrum, corpus cum anima denuò vniuit,

ac

ac resurgens, demum apparuit beatæ Virgini Matri suæ viuus, vt piæ ac verisimiliter credendum est.

SEcundum, pro constructione loci, speculandum accipiet sepulchri situm, et Beatæ Virginis domicilium, cuius formam, partes, & reliquam dispositionem, vt cellulam, et oratorium, sigillatim perscrutabimur.

TErtium, continebit gratiam petendam, vt scilicet immensum Christi ac Matris gaudium, participemus.

PVnctum Primum, Secundum, ac Tertium, eadem hic erunt, quæ supra in contemplatione cœnæ fuerunt exposita, i. considerare personas verba, opera.

QVartum verò, erit animaduertere, quomodo

modo Christi diuinitas, passionis et mortis tempore abscondita, palam se faciat in resurrectione, ac tot miraculis deinceps elucescat.

QVintum æstimare quàm prompto copiosoque functus sit dominus, consolandi suos officio: adhibita consolationis, quæ ab amicissimo quopiam præstari potest, similitudine.

COlloquio vno, vel pluribus, iuxta materiam faciendis terminetur contemplatio, cum Pater noster.

NOtandum porrò quòd in sequentibus contemplationibus, seu exercitijs, recensenda erunt per ordinem; mysteria omnia resurrectionis, ascensionisque, et quæ sunt intermedia, seruatis vbique ijsdem formulis, et modis, sicuti per totam illam hebdomadam factum est, in qua

passionis

passionis mysteria contemplati sumus: et iuxta modum ac exemplum primæ huius de resurrectione Domini, meditationis, formandæ sunt sequentes omnes, atque regulandæ, tam in præludijs (nisi quòd hæc rebus sunt accommodanda) quàm in punctis quinque et additionibus singulis. Pari etiam ratione circa repetitiones, et sensuum operationes, necnon in augendo, minuendo'ue exercitiorum, secundum mysteria numero, dirigi poterimus, sicut in prædicta, meditandæ Christi passionis hebdomada fuimus edocti.

SEcundo notandum est, conuenire magis quartæ huic hebdomadæ, quàm præcedentibus, vt quatuor duntaxat fiant exercitia. Primum postquàm mane surreximus. Secundum, circa missæ tempus, vel paulo ante prandium, prioris repetitionis loco. Tertium, hora vesperarum pro

ſecunda repetitioue. Quartum, ante cœnam admotis ſenſuum officijs, ad imprimendas fortius animæ, contemplationes tres, eo die factas, ſignatis obiter, et penitius tractatis partibus, ſeu locis illis, in quibus motus animi efficaciores, maioremq; guſtum ſpiritualem ſenſerimus.

TErtio, quòd quanuis ei qui exercitatur. certus præſcribatur numerus punctorum, puta ternarius, aut quinarius, liberum tamen ipſi erit in plura vel pauciora puncta redigere contemplationem, prout commodius ſe habere expertus fuerit. qua in re magnopere iuuabit, ante ingreſſum exercitij, tractanda puncta comminiſci, et numero certo præfinire.

QVarto deniq; notandum eſt, quòd per quartam hanc hebdomadam, variari debent Secunda, Sexta, Septima, et Decima additiones.

nes. In Secunda, quidem: vt dum euigilo, repente mihi ponam ob oculos, statutam contemplationem, et de gaudio Domini, cum suis, studeam et ipse exhilarescere. In Sexta, vero, vt memoriæ meæ obijciam ea, quæ lætitiam Spiritualem cient: vt cogitatio de gloria. In Septima, vt lucis et cæli vtar commoditate, quæ sese offeret: puta per tempus vernum, herbarum virentium et florum aspectu, aut aprici loci amenitate: per hiemem verò solis vel ignis opportuno calore, et ita de cæteris corporis atque animi oblectationibus congruis, per quas Creatori et Redemptori meo, congaudere queam. In Decima, vt loco pœnitentiæ, temperantia et mediocritate victus contentus sim, nisi quo tempore ieiunium, vel abstinentiam Ecclesia indixit, cuius præceptis semper obtemperandum est, nisi iustum adsit impedimentum.

Contēplatio

CONTEMPLATIO AD *amorem ſpiritualem in nobis excitandum.*

IMprimis duo notanda ſunt. Primum quòd amor ipſe ab operibus magis quàm à verbis pendet. Secundum, quòd conſiſtit amor in mutua facultatum, rerum & operum communicatione, puta ſcientiæ diuitiarum, honoris et boni cuiuſcunq;.

O R*atio præmittitur ex more.*

P R*æludium primum eſt, vt coram domino, angelis ſanctiſq; omnibus, mihi propitijs, ſtare me videam.*

S E*cundum vt gratiam Dei efflagitem, per quàm beneficiorum eius, in me collatorum magnitudinem perſpiciens, ad amorem, cultum, et ſeruitium ipſius, totum me impendam.*

P V*nctum primum ſit, reuocare in memo-*

riā

riam beneficia creationis, ac redemptionis: dona itidem particularia, seu priuata enumerare. et cum intimo affectu perpendere, quantum mea causa benignissimus dominus egerit, atque pertulerit, quantum mihi elargitus sit, de thesauris suis. quòdque iuxta diuinum suum decretum, et beneplacitum, seipsum mihi quantum potest, donare velit. Quibus optimè inspectis vertar ad meipsum, et disquiram mecum, quæ meæ sint partes, et quid æquum iustumque sit, vt diuinæ offeram, et exhibeam maiestati: haud sanè dubium, quin mea omnia offerre debeam, ac meipsum, cũ summo affectu, et verbis huiuscemodi, vel similibus.

SVscipe Domine *vniuersam meam libertatem. Accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem. Quicquid habeo, vel possideo, mihi largitus es: id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum. Amorem tui solum, cum*

gratia

gratia tua, mihi dones: & diues sum satis: nec aliud quicquàm vltrà posco.

SEcundum erit speculari deum, in singulis existentem creaturis suis, et elementis quidem dantem vt sint, plantis verò, vt per vegetationem quoq; uiuant. Animalibus insuper, vt sentiant. hominibus postremo, vt simul etiam intelligant, Inter quos accepi & ipse, vniuersa hæc beneficia, esse, viuere, sentire, ac intelligere, meq; templum quodam suum efficere voluit, ad imaginem suam et similitudinem creatum. Ex quorum omnium admiratione, reflexus in meipsum, agam vt in primo puncto, vel melius siquid occurrerit, id quod in punctis etiam sequentibus, erit factitandum.

TErtium est, considerare eundem deum, ac dominũ,

dominum, propter me, in creaturis ſuis operantem, et laborantem quodam modo, quatenus dat ipſis, conſeruatq; id quod ſunt, habent, poſſunt, atq; agunt: quæ omnia, vt ſupra, in mei conſiderationem reflectenda erunt.

QVartum proſpicere, quo pacto munera, et bona omnia cælitus deſcendunt. vt sunt potentia, iuſtitia, bonitas, ſcientia, et alia quælibet humana perfectio, terminis quibusdam certis circunſcripta, quæ ab infinito illo, totius boni theſauro, ſicut lumen à ſole, et ex fonte aqua, deriuantur. Addenda ſupereſt reflexio prædicta, in mei circunſpectionem.

COlloquium etiam in fine fiet, terminandum cum Pater noſter.

PRimus orandi modus, deducendus eſt ex mandatis, ex peccatis ſeptem mortalibus, ex tribus animæ potentijs, et ex quinqúe ſenſibus conſideratis: vnde non tam habet orationis formam, quàm exercitij cuiuſdam ſpiritualis. per quod et anima iuuatur, et oratio Deo redditur acceptior. Prius itaq; quàm hoc orem modo, Iuxta illud quod tertiæ additioni æquipollet, sedebo vel deambulabo pauliſper (prout ad animæ quietem facere videro) penſitans apud me quò mihi accedendum ſit, et quid faciendum. Hoc idem additionis genus ad omnem orandi modum præmitti debet,

ORatio præparatoria gratiæ, contineat poſtulationem, vt mihi detur agnoſcere, quicquid

deliquero, aduersus decalogi præcepta, meq; in posterum emendare, intellectis illis exactius, et (vt par est) ad Dei gloriam & salutem meam solitò cautius obseruatis.

PRimo ergo, mandatum quodlibet, ordine discutiam, attendens quo pacto seruauerim illud, aut violauerim, deq; succurrentibus in memoriam delictis, veniam præcabor. recitando semel Pater noster. Porrò in excutiendis singulis præceptis, satis fuerit insumi spatium temporis, quo ter posset oratio dominica percurri, Notandum tamen, quòd circa præceptum, cuius præuaricatio rarior nobis accideret, minus immorandum esset, at eò amplius, quò lapsus fuerit ex assuetudine frequentior: idq; similiter circa mortalia peccata, sit præstandũ.

COmpleto de præceptis singulis discursu,

post mei accusationem, et gratiæ implorationẽ, vt ea vigilantius deinceps custodiam, Colloquiũ dirigam ad deum iuxta rei occasionem.

SEcundo, similem orationis modum prosequemur, circa mortalia peccata, post additionem et præparatoriam orationem, sicut fecimus in præceptis, nihil enim vtrobiq; varium occurrit, nisi quod ad materiam attinet, cum præcepta quidem seruanda sint, peccata vero deuitanda. Cætera eadem sunt, fietq; itidem Colloquium.

SCiendum est, peccatorum vitiorumq; notitiam, iuuari per contrariorum actuum, & habituum considerationem. quapropter per gratiam diuinam et piam quanlibet exercitationem, laborandum est vnicuiq;, vt virtutes sibi paret, mortalibus peccatis septem oppositas.

Tertio,

TErtio, circa tres animæ potentias, idem sequitur progressus, per additionem, orationem, et discussionem singularum, cum Colloquio ad finem, faciendus.

QVarto circa quinq; sensus corporis nulla re mutata præter materiam. Vbi subnotandum est, quòd, siquis optet in sensuum suorum vsu, Christum imitari, debet in oratione præparatoria, seipsum super hoc, deo commendare, factæq; sensuum singulorum examinationi, dominicam orationem subijcere, si vero similem affectet, beatæ Virginis Mariæ imitationem, ei se commendet tanquàm à filio id impetraturæ, et salutationem angelicam, dum sensus excutit, identidem recitet.

SECVNDVS ORANDI *modus ex vocum orationis ſingularum, perpenſa ſignificatione.*

ADditio eadem quæ ſuperius it præuia.

ORatio præparatoria perſonæ congruet, ad quam dirigitur.

SEcundus orandi modus eſt, vt flexis genibus vel sedendo (pro habitudine corporis, et animi deuotione) oculis vel clauſis, vel defixis in partem vnam, neq; huc et illuc motis, præcationem dominicam à principio recitemus, et in prima voce, quæ eſt, pater, meditationis figamus pedem, quandiu circa eam variæ nobis ſignificationes, ſimilitudines, ſpirituales guſtus, et aliæ commotiones deuotæ incident: et ita deinceps per ſingula, eiusdem, vel alterius orationis verba, factitabimus.

REGVLAE TRES, *circa hæc ſeruandæ.*

PRima, vt in tali præcationis cuiuslibet ruminatione, horæ ſpatium inſumamus, quo expleto Aue Maria. Credo. Anima Chriſti, & Salue Regina, Semel, iuxta communem morem, vel mente ſola, vel etiam voce percurrantur.

SEcunda eſt, quòd ſi orantibus hoc modo nobis, in vna voce, vel duabus, meditatio affluat, et interna ſimul delectatio, poſtponenda erit tranſcurrendi cura, licet hora tota prætereat, elapſa, reliquum orationis curſim recitetur.

TErtia, vt quando ita contigerit, meditandæ voci vni, aut paucalis, horam impendiſſe, poſtridie recitatio breuiter eo, quòd

excussum fuit, ad sequentis verbi considerationem pergamus.

POST excussam vero ad hunc modum dominicam præcationem totam, Succedet salutatio angelica, deinde alia, atq; alia oratio, vt sine interruptione, hæc orandi exercitatio procedat.

Ad hæc oratione qualibet sic completa, personam illam, ad quam pertinebat, paucis compellabimus, virtutem aliquam; aut gratiam petentes, qua maxime indigere nos senserimus.

Tertius

TERTIVS ORANDI

modus per quandam vocum & temporum commensurationem.

ADditio ab vtraq; superiore nihil differt.

ORatio præparatoria fiet sicut in Secundo modo.

TErtius hic orandi modus in eo consistit, vt inter singulas respirandi vices, singula dominicæ, alterius'ue orationis, verba transmittamus, expensa interim, vel significatione prolatæ vocis, vel personæ, ad quam oratio spectat, dignitate, vel mea ipsius vilitate, vel, vtriusq; postremò differentia. Eodem procedendum modo, in verbis reliquis. Addendæ quoq; orationes supra memoratæ, Aue, Credo, etc.

Regulæ

REGVLAE DVAE,

huc ſpectantes.

PRior, vt finita iuxta hunc orandi modum præcatione dominica, sumatur alijs diebus, vel horis, angelica ſalutatio, ſimili reſpirationum interuallo tractanda, cum alijs orationibus, vſitato more recitandis.

POſterior. vt qui hunc orandi modum exercere cupit, diutius, ad eum applicet præcationes omnes, ſupra dictas, aut earum partes, & paria anhelituum, ac vocum interſtitia obſeruet.

VITAE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI,

MYSTERIA.

NOtandum eſt primitus, omnia ſequẽtium myſteriorum verba, quæ includuntur parentheſi, ex ipſis Euangelijs de prompta eſſe, non item cætera. Adhæc, in vnoquoq; myſterio, ſemper aut ferè, poni puncta tria, vt expeditior ſit contemplatio, quò eſt diſtinctior.

DE ANNVNTIATA BEATÆ Mariæ virgini Chriſti incarnatione, de qua lucæ primo,

PRimo. quomodo Angelus Gabriel, Beatã virginem ſalutans, diuini verbi conceptionem ei nuntiauit. ⁋ Ingreſſus angelus ad eam dixit.

Aue

Aue Maria gratia plena etc. Ecce concipies in vtero, & paries filium etc.)

SEcundo confirmat Angelus id quod prædixerat, adducto exemplo de Sancti Ioannis Baptistæ conceptione admiranda (& ecce Heliſabeth cognata tua, et ipſa concepit filium in ſenectute ſua etc.) Tertio reſpondit Angelo Virgo ſancta (ecce ancilla domini fiat mihi ſecundum verbum tuum.)

DE MARIA, ELISABETH Cognatam ſuam viſitante, vt habetur Luc. primo.

PRimo quomodo inuiſit Maria Eliſabeth, ac S. Ioannes, in vtero exiſtens, ſenſit Mariæ ſalutationem, et geſtijt (cum audiſſet ſalutationem Mariæ Eliſabeth, exultauit

tauit infans in vtero, Et repleta est spiritu sancto Elisabeth, et exclamauit voce magna, et dixit, Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui) Secundo, Beata Virgo in hoc canticum prae laetitia prorupit (Magnificat anima mea dominum etc.) Tertio. (mansit Maria cum illa quasi mensibus tribus, et reuersa est in domum suam,)

DE CHRISTI NATIVITATE

Luc. Secundo.

PRimo, Beata Maria cum Ioseph sponso suo è Nazareth, proficiscitur Bethlehem (Ascendit Ioseph à Galilaea, in Bethlehem, vt profiteretur cum Maria vxore sua praegnante.)

Secũdo

Secundo (peperit filium suum primogenitum, et inuoluit eum pannis, et reclinauit in præsepio) Tertio, eo tempore (facta est multitudo militiæ cælestis laudantium deum, et dicentium. Gloria in excelsis etc.)

DE PASTORIBVS

Luc. Secundo.

Primo, pastoribus reuelatur Christi natiuitas per Angelum (Annuntio vobis gaudium magnum, quia hodie natus est vobis Saluator mundi etc.) Secundo, pastores properāt in Bethlehem (Venerunt festinantes, et inuenerunt Mariam, et Ioseph, et infantem positum in præsepio) Tertio (Reuersi sunt pastores laudantes et glorificantes Deum.)

De

DE CIRCVNCISIONE, ibidem.

PRimo circuncisus est Puer. Secūdo (Vocatū est nomē eius Iesus, quod vocatum est ab angelo, priusquàm in vtero conciperetur.) Tertio redditus est Matri suæ puer, quæ illi compatiebatur, de sanguinis visa effusione.

DE III. MAGIS REGIbus. Math. Secundo.

PRimo, tres magi reges ad puerum Iesum adorandū, venerūt, stella duce, ita attestantes. (Vidimus stellā eius in oriente, et venimus adorare eum) Secundo (procidentes adorauerunt eum, et obtulerunt ei munera aurum, thus, et my

et myrrham) Tertio (reſponſo accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuerſi ſunt in regionem ſuam.)

DE PVRIFICATIONE Beatæ Virginis, et pueri Ieſu præſentatione, Luc. Secundo.

PRimó, Detulerunt puerum in templum, vt præſentarent eum Deo, tanquàm primogenitũ, offerentes pro eo conſuetũ munus (par turturũ, aut duos pullos collũbarum) Secũdo, Simeon veniens eadem hora, in templum (accepit eum in vlnas ſuas, et benedixit Deum, et dixit, Nunc dimittis ſeruum tuum domine etc.) Tertio (Anna ſuperueniens confiteba tur domino, et loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem iſrael.)

De fuga

DE FVGA IN AEGIPTVM.

Math. Secundo.

PRimo, Volens Herodes, puerulum Iesum interficere, occidi fecit innocentes: præmonito Ioseph per Angelum, vt in Aegyptum profugeret. (Surge & accipe puerum cum Maria Matre eius et fuge in Aegyptum) Secundo, Iter corripuit Ioseph Aegyptum versus. (qui nocte consurgens, discescit in Aegyptum). Tertio (& stetit ibi, vsque ad obitum Herodis).

DE REDITV AB AEGIPTO

Math. secundo.

PRimo. Admonetur Iosepb ab Angelo, vt in terram israel reuertatur. (Surge et accipe puerum et Matrem eius, & vade in terram israel.) Secundo (Surgens venit in terram israel) Tertio, Eò quòd regnabat Archelaus, filius Herodis in Iudæa, recessit in Nazareth.

DE VITA DOMINI AB

anno ætatis suæ xii. vsq; ad xxx. Luc. secundo.

PRimo, quomodo subditus erat, et obediens parentibus.

SEcundo (Proficiebat sapientia, ætate & gratia,)

Tertio

Tertio, videtur fabrilem artem exercuisse, cum dicat, sanctus Marchus cap. sexto nonne hic est faber ille?)

DE ASCENSV IN TEMplum anno duodecimo, Luc. secundo.

PRimo, natus IESVS annos xii. è Nazaret, profectus est Hierosolymam. Secundo, remansit illic nesciis parentibus. Tertio, post triduum, inuenerunt eum in templo, sedentem inter doctores: & ipse illis causam moræ percontantibus, respondit (An nesciebatis quia in iis quæ patris mei sunt, oportet me esse?)

DE BAPTISMO eius. Math. Tertio.

PRimo Matri valedicens, è Nazareth, ad Iordanis flumen se contulit, vbi tunc Ioannes baptizabat. Secundo baptizatus est a Ioanne, excusante se primum de indignitate, sed compulso his verbis. (Sine modo', Sic enim decet nos implere omnem iustitiam) Tertio descendit Spiritus sanctus super eum. & vox de cælo sic attestans (hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.)

De tentatione

DE TENTATIONE CHRISTI.

Luc. quarto, & Math. quarto.

PRimo, post baptismum secessit in desertum Christus, & ibi per dies 40. & totidem noctes, ieiunauit. Secundo ter ab inimico tentatus est (accedens tentator dixit ei si tu es filius Dei, dic vt lapides isti panes fiant. Mitte te deorsum. Omnia hæc dabo tibi si cadens adoraueris me.) Tertio, (Accesserunt Angeli, & ministrabant ei.)

DE APOSTOLORVM vocatione.

PRimo, videntur, ſancti, Petrus, et Andreas, fuiſſe ter vocati. Primùm ad solam quandam Christi notitiam, Ioan. primo. Deinde ad ſequelam ſolum temporaneam, cum animo reuertendi ad piſcationem. Luc. quinto. Vltimò, ad perpetuam ſequelam. Math. quarto. & Marc. primo. Secundo, vocauit filios Zebedæi Math. quarto. Et Philippum, Ioan. primo. Et Math. Math. nono. Tertio. Vocati ſunt reliqui licet de quorundam vocatione, & de ordine vocationum, expreſſa mentio non fiat in Euangelio.

TRia hic expendenda ſunt. Primum, quomodo erant apoſtoli abiectæ conditionis. Secundo, ad quantam fuerint dignitatem, et quàm

ſuauiter

ſuauiter vocati. Tertium quibus gratiæ do nis ſupra omnes veteris teſtamenti patres, noviq; ſanctos, euecti ſint.

DE PRIMO CHRISTI

miraculo facto in nuptijs, Ioan. octauo,

PRimo, Inuitatus fuit Chriſtus cum diſcipulis ſuis ad nuptias, Secundo, deficere vinum mater commonuit. (Vinum non habent) Et miniſtris dixit (Quodcunq; dixerit vobis facite) Tertio, aquam in vinum Dominus conuertit (Et manifeſtauit gloriam ſuam, & crediderunt in eum diſcipuli eius.)

DE FVGATIS E' TEMPLO

negotiatoribus prima vice.
Ioan. Secundo.

PRimo eiecit de templo vendentes illic et ementes, facto ex funiculis flagello. Secundo nummulariorum subuersis mensis, pecunias effudit. Tertio vendentibus columbas, mansuetè inquit: (auferte ista hinc et nolite facere domum meam, domum negotiationis.)

DE SERMONE CHRISTI,

habito in monte. Math. quinto.

PRimo ad dilectos suos discipulos, octo Christus beatitudinis genera exposuit. (beati pauperes spiritu, mites, misericordes, qui lugent

qui esuriunt et

qui esuriunt, et sitiunt iustitiam, qui sunt mundo corde, pacifici, & qui persecutionem patiuntur) Secundo eos exhortatur, vt acceptis donis seu talentis, vtantur rectè. (*Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cælis est*) Tertio ostendit non soluere se legem, sed implere, explicatis præceptis de vitando homicidio, furto, fornicatione, periurio. Et de diligendis quoque inimicis. (*ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros: benefacite ijs, qui oderunt vos.*)

De sedata

DE SEDATA MARIS TEM *pestate Math. octauo.*

P*Rimo, dormiente* CHRISTO *coorta est in mari vehemens tempestas. Secundo, excitarunt à somno eum territi discipuli, quos de fidei leuitate arguit (Quid timidi estis modicæ fidei?) Tertio, ventis & mari præcepit vt conquiescerent, & facta est statim tranquillitas: vnde obstupentes homines dicebant (Quis est hic, quia venti et mare obediunt ei?)*

DE AMBVLATIONE SV- *per aquas. Math. xiiii.*

P*Rimo. Cum in monte adhuc esset Christus, discipulis in nauiculam abire iussis, & dimissa turba, remansit*

mansit ad orandum solus.

SEcundo, cum agitaretur noctu nauicula, eò ipse venit, ambulans super aquas, vnde perterrefacti discipuli, phantasma esse iudicabant. Tertio postquàm dixerat ad eos (Ego sum, nolite timere) Sanctus Petrus accedendi petijt facultatem, & gradiendo super aquas, ob subortum metum mergi cæpit, quem increpans dominus de modica fide, nauiculam intrauit, & cessauit ventus.

DE MISSIS AD PRAEdicandum Apostolis. Math. decimo.

PRimo, Discipulis IESVS conuocatis, dedit potestatem eijciendi dæmonia ex hominibus, & omne morborum genus sanandi.

Secundo,

Secundo prudentiam eos docuit, et patientiam. (ecce ego mitto vos tanquàm agnos in medium luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes; & simplices sicut columbæ) Tertio profectionis exponit modum (nolite possidere aurum nec argentum: quod gratis accepistis gratis date) Adhæc materiam prædicationis expressit (euntes prædicate, dicentes quia ecce appropinquauit regnum cælorum.)

DE CONVERSIONE Magdalenæ Luc. Ca. septimo,

PRimo: CHRISTO accumbente mensæ in Pharisæi domo, ingressa est mulier, quæ fuerat in Ciuitate peccatrix (siue Maria Magdalena, soror Marthæ fuerit, siue alia) deferens alabastrinum

ſtrinum vas, vnguento plenum. Secundò ſtans retrò cœpit pedes eius rigare lachrimis et capillis ſuis abſtergere, deoſculari, et vngere. Tertio criminatam eam à phariſæo, defendit Chriſtus, et ad ipſum ait (Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum) Et ad ipſam deinceps (Fides tua te ſaluam fecit, vade in pace)

DE QVINQVE MILIVM hominũ refectione math. xiiii.

PRimo rogabant IESVM diſcipuli vt dimitteret adſtantes turbas. Secundo ipſe afferri iuſsit, quos habebant panes, eoſq; præmiſſa benedictione frangens, diſcipulis porrexit, turbis hominum diſcumbere iuſsis, apponendos. Tertio. (Come-

tio. (Comederunt et saturati sunt, et supera uerunt Cophini duodecim)

DE TRANSFIGVRATIONE CHRISTI, MATH. XVII.

PRimo, assumptis IESVS, charissimis tribus discipulis, Petro, Ioanne, et Iacobo, transfiguratus est, et facies eius resplenduit sicut sol, et vestimenta eius alba facta sunt, sicut nix. Secundo, loquebatur cum Mosæ et Helia. Tertio, rogante Petro, vt fierent ibi tria tabernacula, insonuit vox de cælo (Hic est filius meus dilectus, ipsum audite) Vnde consternati discipuli, proni collapsi sunt, quos tangẽdo Christus, dixit. (Surgite et nolite timerè: nemini dixeritis visionem hanc, donec filius hominis à mortuis resurgat.)

De Lazari

DE LAZARI SVSCITAtione. Ioan. vndecimo.

PRimo. Audito CHRISTVS nuntio de Lazari ægrotatione, per biduum substitit, vt euidentius foret miraculum. Secundo, ante quàm suscitet, mortuum, vtriusque sororis fidem extimulat. (Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet) Tertio collachrimatus, ac precatus prius, suscitauit illum: fuit autem, quo vsus est, suscitandi modus, per mandatum.

Lazare veni foras.)

De cæna

DE CAENA APVD Bethaniam Math. xxvi.

PRimo cænabat CHRISTVS in domo Simonis leprosi, et pariter Lazarus. Secundo effudit Maria vnguentum super caput eius. Tertio obmurmurat Iudas (Vt quid perditio hæc?) Denuò verò excusat CHRISTVS Magdalenam (Quid molesti estis huic mulieri? bonum opus operata est in me.)

DE DIE PALMARVM. Math. xxi.

PRimo præcepit Dominus adduci asinam, et pullum. (Soluite eos et adducite ad me, et siquis aliquid

vobis

vobis dixerit, dicite quia dominus his opus habet, et statim dimittet eos) *Secundo, asinam conscendit, apostolorum vestibus instratam.* Tertio. Excepturus *eum populus, cum veniret obuiam, vestimentis suis, et ramis arborum sternebat viam, et canebat.* (Osanna. *idest salua nos. fili* Dauid. Benedictus *qui venit in nomine domini.* Osanna *in excelsis*).

DE PRAEDICATIONE *in templo.* Luc. *xix.*

PRimo. *docebat quotidie in templo.* *Secundo, finita prædicatione in* Be*thaniam redibat, nemine apud* Hie*rosolymam, ipsum excipiente.*

DE CAENA VLTIMA.

Math.xxvi.et Ioan. decimotertio.

PRimo, *comedit cum diſcipulis paſchalem agnum, eoſq́, de imminente ſua morte præmonuit.* (*amen dico vobis, quia vnus veſtrum me traditurus eſt*) *Secundo, lauit eorum, Iudæ quoq́ ipſius pedes:* Incipiens à Petro, *qui ad maieſtatem* Chriſti, *et indignitatem ſuam reſpiciens, ſeſe opponebat.* (*Domine tu mihi lauas pedes?*) *Ignarus ſcilicet præberi a domino exemplum humilitatis, ita poſtea declarante.* (Exemplum *dedi vobis, vt ſicut ego feci, ita et vos faciatis*) Tertio, *sanctiſsimum* Euchariſtiæ *Sacramentum inſtituit, in ſignum ſummæ dilectionis, his verbis vtens.* (Accipite et comedite etc.) Expleta *autem cæna, Iudas ad vendendum illum egreſſus eſt.*

DE MYSTERIIS POST
cænam et in horto gestis. Math. vigesimosesto, et Marc. decimoquinto.

PRimo, peracta cæna, et hymno dicto, profectus est Christus ad oliueti montem, cum discipulis suis vndecim, metu plenis: et octo remanere iussit Gethsemani (Sedete hic, donec vadam illuc, et orem.) Secundo ductis secum tribus, Petro, Iacobo, et Ioanne, orauit ter dicens (Pater, si fieri potest transeat à me calix iste. Veruntamen non mea voluntas fiat, sed tua.) Et in agonia existens prolixius orabat. Tertio, cum eò timoris redigi se passus fuisset, vt diceret (Tristis est anima mea vsque ad mortē) Etiā sanguinē sudauit copiosum teste Luca. (Factus est sudor eius, si-

cut guttæ sanguinis decurrentis in terram.) *Vnde coniicere licet vestimenta eius iam tum fuisse madefacta cruore.*

DE COMPREHENSIONE CHRISTI, *& traductione ad Annæ domum. Math. xxvi. Luc. xxii. et Marc. xv.*

P*Rimo, permisit se dominus osculo à Iuda tradi, & quasi latronem comprehendi. (Tanquàm ad latronem existis comprehendere me, quotidie apud vos eram, docens in templo, et non me tenuistis) Ipsoque interrogante (Quem quæritis?) Corruerunt in terram, inimici omnes. Secundo, seruum Pontificis percutienti Petro ait. (Mitte gladium tuum in vaginam) Et sanauit seruum.*

ſeruum. Tertio captus, et à diſcipulis relictus, ad Annæ domum pertrahitur, vbi à Petro, Paulopoſt ſecuto, ſemel negatus eſt. Et alapam accepit à miniſtro quodam obijciente (ſic reſpondes pontifici?)

DE GESTIS POSTEA IN domo Caiphæ. Math. xxvi.

PRimo, abducitur ligatus Chriſtus, ab Anna, in domum Caiphæ, vbi Petrus rurſum eum bis negauit, atq; reſpiciente ipſum domino (Egreſſus foras fleuit amarè) Secundo, permanſit ligatus, tota illa nocte. Tertio, circunſtantes eum ſatellites illudebant, vexabant, et velata facie colaphis cædebant, interrogantes (Propheti za nobis quis eſt qui te percuſsit) Ac modis alijs blasphemabant.

DE CHRISTI APVD PILAtum accusatione. Math. vigesimosexto. Luc. vigesimosecundo, et Marc. decimoquinto.

PRimo. Traducitur deinceps ad Pilatum CHRISTVS, et coram eo à Iudæis, calumniosè accusatur. (Hunc inuenimus subuertentem gentem nostram, & prohibentem dare tributa Cæsari.) Secundo, eo semel atque iterum examinato retulit Pilatus. (Ego nullam in eo inuenio causam) Tertio. Barabbæ latronis, quàm CHRISTI IESV liberationem, malle se Iudæi proclamarunt (Non hunc sed Barabbam.)

De transmisso

DE TRANSMISSO CHRISTO ad Herodem. Ibidem.

PRimo. Transmisit Pilatus Christum ad Herodem, æstimans quòd esset Galilæus. Secundo. Herodi poscenti curiosa, nihil penitus respondit, licet à Iudæis validè accusaretur. Tertio, ab Herode cum suo exercitu spretus fuit, atque veste alba indutus.

DE REVERSIONE AB HErode ad Pilatum. Math. xxvi. Luc. xxii. Marc. xv. et Ioan. xix.

PRimo. Christum remisit ad Pilatum Herodes, et ambo ea ipsa die, cum prius inimici essent, sibi inuicem reconciliati sunt. Secundo, IESVM flagellis cædi iussit Pilatus: milites eundem

ſpinis coronarunt, atq; purpura induerunt, deinde irridentes dicebant (Salue Rex Iudæorum) Et colaphos ſimul impingebant. Tertio. Ita coronatum ſpinis, & purpura indutum eduxit in propatulum Pilatus, & ait (Ecce homo) Pontifices vero conclamabant. (Crucifige, crucifige eum).

DE CONDEMNATIONE

et crucifixione IESV CHRISTI

Ioan. decimonono.

PRimo, *sedens pro tribunali Pilatus, Chriſtum iudicauit, et tradidit crucifigendum, poſteaquàm negantes eum Iudæi ſuum Regem eſſe, dixerunt (Non habemus Regem niſi Cæſarem) Secundo, baiulauit Chriſtus crucem ſuam, donec ob virium*

rium defectum, Simon quidam Cyreneus illam post eum ferre compulsus est, Tertio. Inter duos latrones crucifixus fuit adscripto titulo (Iesus Nazarenus Rex Iudæorum)

DE MYSTERIIS IN CRVce factis, Ioan. decimonono.

PRimo, blasphemias pertulit in cruce (Vah qui destruis templum Dei) Et diuisa sunt vestimenta eius, Secundo. Effatus est Dñs in cruce verba septem. Orans videlicet pro crucifigentibus, latroni parcens, Matrem et Ioannem, sibi mutuo commendans. exclamans (Sitio) Quando aceto eum potauerunt, & deinde se a patre dicens derelictum. postea (Consummatum est) Ac postremo (Pater in manus tuas

commendo

commendo ſpiritum meum) Tertio. *Sol obſcuratus eſt ipſo expirante, & Petræ ſciſſe ſunt, aperta quoq; monumenta, et velum templi à ſummo ad infimam vſq; partem ſciſſum. & latus lancea confoſſum aquam & ſanguinem effudit.*

DE MYSTERIO SEPVLTVRæ Ibidem.

PRimo, de Cruce ſublatus eſt mortuus Dominus per Ioſeph, atq; Nicodemum, in conſpectu ipſo Matris afflictiſsimæ. Secundo, delatum eſt ad ſepulchrum corpus, vnctum et incluſum. Tertio, adhibiti ſunt inibi cuſtodes.

De Chriſti

DE CHRISTI RESVRRE-
ctione et apparitione prima,

P*Rimùm*, *apparuit* Dominus *Matri suæ*, *postquàm resurrexit*, *cum dicat scriptura quòd apparuit multis*. Licet *enim nominatim illam non exprimat*, *id nobis tamen relinquit pro certo*, *tanquàm intellectum habentibus*: *ne alioqui iure audiamus illud*. Adhuc & *vos sine intellectu estis*?

DE SECVNDA APPA-
ritione Marc. *decimosexto*.

PRimo. *Summo mane ad Monumentum profectæ sunt Maria* Magdalenæ, Iacobi, & Salome, Inter *se dicentes*,

CQuis

(Quis reuoluet nobis lapidem, ab oſtio monumenti?) Secundo, viderunt lapidem reuolutum, & angeli dictum audierunt (Ieſum quæritis Nazarenum? Surrexit, non eſt hic.) Tertio, apparuit Mariæ Magdalenæ, quæ alijs, digreſsis, iuxta ſepulchrum reſtiterat.

DE APPARITIONE TERtia. Math. vltimo.

PRimo, Redibant à monumento mulieres cum timore ſimul et gaudio ingenti, vt narrarent diſcipulis, quicquid de Domini reſurrectione intellexerant. Secundo, Apparens eis in via Chriſtus, ait (Auete) Et illæ accedentes, ac proſtratæ ad pedes eius, ipſum adorarunt. Tertio, affatus eſt illas Dominus (nolite timere.

mere. Ite & renuntiate fratribus meis, vt eant in Galilæam. Ibi enim me videbunt.)

DE APPARITIONE QVAR-

ta. Luc. vltimo.

PRimo. *Audita Petrus ex mulieribus* CHRISTI *resurrectione, cucurrit ad monumentum. Secundo, Introgressus, sola vidit linteamina, quibus fuerat inuolutum corpus. Tertio. cogitanti super his Petro,* CHRISTVS *se ostendit, vnde dicebant apostoli (Surrexit Dominus verè, et apparuit Simoni.*

De appa-

quinta, ibidem.

PRimo, duobus discipulis, deinceps apparuit cum irent in Emaus, et de ipso colloquerentur. Secundo, Redarguit eorum incredulitatem, & mysteria passionis, atque resurrectionis, ipsis exposuit. (O' stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt prophetæ. Nonne opportuit Christum pati, & ita intrare in Gloriam suam?) Tertio, rogatus, cum eis mansit, fractoque ipsis pane disparuit, qui subito in Hierusalem reuersi, nuntiauerunt apostolis, quomodo vidissent eum, et in fractione panis agnouissent.

DE APPARITIONE SEXTA Ioan. Vigesimo.

PRimo. Discipuli omnes (præter Thomam) Domi congregati erant, propter Iudæorum metum. Secundo. Ingressus Ianuis clausis Christus, et in medio eorum, conspicuum se præbens, ita compellauit (Pax vobis) Tertio, Spiritum sanctum eis dedit, & ait (Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis etc.)

DE APPARITIONE SEPTIma. Ibidem.

PRimo. S. Thomas cum apparitioni prædictæ non interfuisset, protestatus erat (Nisi videro, non credam) Secundo. Post dies octo, iterum clausis Ianuis

ſis Ioannis obtulit ſe videndum Chriſtus, & Thomæ dixit (Infer huc digitum tuum, & vide, et noli eſſe incredulus ſed fidelis) Tertio. Exclamauit Thomas (Dominus meus et Deus meus.) Cui ſubintulit Chriſtus. (Beati qui non viderunt, et crediderunt.

DE APPARITIONE OCTAua. Ioan. vltimo.

PRimo. Palam ſe denuò fecit Chriſtus, piſcantibus ſeptem diſcipulis, qui, cum tota nocte nil cepiſſent, iactum ad mandatum eius rete, extrahere iam non valebant, præ piſcium multitudine. Secundo, per id miraculum, agnoſcens eum Ioannes, ait Petro (Dominus eſt) Qui confeſtim deſiliens in mare ad CHRISTVM acceſsit.

accessit. Tertio, dedit eis vt comederent panem & piscem. Postea Petro an se diligeret, ter interrogato, suum ouile commendauit (Pasce oues meas)

DE APPARITIONE NONA.

Marc. vltimo.

PRimo, ex Domini mandato, abeunt discipuli ad montem Thabor. Secundo, ijs apparens ille inquit. (Data est mihi omnis potestas in Cælo & in Terra.) Tertio, mittens eos ad prædicandum per vniuersum orbem sic mandauit. (Ite, et docete omnes gentes, baptizantes. Eos in nomine Patris, & filij, et Spiritus sancti.)

DE APPARITIONE X.

I. Cor. decimoquinto.

DEinde visus est plusquàm quingentis fratribus simul)

a

DE APPARITIONE XI.

Ibidem.

(Apparuit deinde Iacobo)

a

DE APPARITIONE XII

APparuisse CHRISTVM etiam Iosepho ab Arimathia, legitur in hagiographis quibusdam, & verisimile est, atq; meditatu pium.

De apparitione

DE APPARITIONE XIII.

I. Corin. decimoquinto.

APparuit & beato Paulo poſt aſcenſionem. (Nouiſsimè verò tanquàm abortiuo viſus eſt & mihi) Inquit ipſe.

Apparuit etiam Patribus in limbo, quoad animam, et poſtquàm inde educti ſunt. Deniq; reſumpto corpore, apparebat paſsim diſcipulis, et cum eis cræbro verſabatur.

DE ASCENSIONE CHRISTI act. primo.

PRimo. Poſtquàm iam per dies quadraginta multoties ſe CHRISTVS Diſcipulis ſuis viuum exhibuiſ-

ſet, (In multis argumentis & ſignis loquens eis de Regno Dei.) Miſit eos Hieroſolymam, vt promiſſum ſibi Spiritum ſanctum, illic expectarent. Secundo, eduxit eos ad oliueti montem. (Et videntibus illis eleuatus eſt, et nubes ſuſcepit eum ab oculis eorum) Tertio, eisdem in cælum ſuſpicientibus dictum eſt per duos illos viros in veſtibus albis adſiſtentes (Quos angelos fuiſſe credimus.) Viri Galilæi, quid ſtatis aſpicientes in Cælum? Hic IESVS qui aſſumptus eſt à vobis in Cælum, ſic veniet, quemadmodum vidiſtis eũ euntem in Cælum.)

Regulæ

REGVLAE ALIQVOT,

ad motus animæ, quos diuerſi excitant Spiritus, diſcernendos, vt boni ſolum admittantur & pellantur mali.

ADuertendum eſt, quòd potiſſimum conueniant exercitijs primæ hebdomadæ.

PRima Regula eſt. Quòd illis qui facilè peccant lætaliter, et peccatum peccato addunt, ferè ſolet inimicus noſter, illecebras carnis, et ſenſuum delectationes obijcere, vt eos teneat peccatis plenos, ac semper cumulum adaugeat. Spiritus verò bonus, è contrario, conſcientiam illorum pungit aſsiduè, et per ſynderesis, rationisq; officium, à peccando deterret.

SEcunda. Quòd alÿs hominibus, qui se à vitÿs, & peccatis, purgandos curant solicitè, & in obsequij diuini studio, magis ac magis in dies promouent, immittit Spiritus malignus, molestias, scrupulos, tristitias, rationes falsas, et alias id genus perturbationes, quibus, profectum illum impediat. Spiritui autem bono, ex opposito, proprium, consuetumq; est, rectè agentibus, animum ac vires addere, consolari, deuotionis lacbrimas ciere, illustrare mentem, et tranquillitatem dare, sublatis obstaculis omnibus, vt expeditius, alacriusq;, per opera bona, semper vltrà tendant.

TErtia. Quòd spiritualis, propriè consolatio, tunc esse noscitur, quando per internam quandam motionem, exardescit anima, in amorem Creatoris sui, nec iam creaturam vllam, nisi propter ipsum potest diligere.

Quando

Quando etiam lachrimæ funduntur, amorem illum prouocantes, siue ex dolore de peccatis profluant, siue ex meditatione passionis Christi, siue alia ex causa qualibet, in Dei cultum, et honorem, rectè ordinata.

POstremo, consolatio quoq; dici potest, fidei, spei, et charitatis, quodlibet augmentum.

ITem lætitia omnis, quæ animam ad cælestium rerum meditationem, ad studium salutis, ad quietem, et pacem cum domino habendam, solet incitare.

QVarta. Quod spiritualis, e contrà desolatio vocari debet, quæuis animæ obtenebratio, & conturbatio, instigatio ad res infimas, seu terrenas. Omnis deniq; inquietudo, & agitatio, siue tentatio, trahens in

diffidentiam de salute: et spem, charitatemque expellens. Vnde se anima tristari, tepescere, ac torpere sentit, & de ipsius Dei, Creatoris sui clementia, propè desperare: sicut enim consolationi opponitur desolatio, ita etiam quæ ab vtraque oriuntur cogitationes, sunt inter se prorsus oppositæ.

QVinta, Quòd tempore desolationis, nihil deliberandum aut innouandum est, circa propositum animi, aut vitæ statum: sed in eis perseuerandum, quæ fuerant prius constituta, puta præcedente die, vel hora consolationis. Quemadmodum enim dum fruitur quis consolatione illa, quam diximus, non proprio suo, sed boni spiritus instinctu regitur, ita, obuersante sibi desolatione, agitur à malo spiritu, cuius instigatione nihil vnquàm rectè conficitur.

Sexta

SExta, Quòd tametsi desolatione affectus, homo priora sua consilia minimè debet immutare, Expediet tamen prouideri, et augeri ea, quæ contra desolationis impulsum tendunt, qualia sunt insistere orationi, et meditationi, cum discussione sui: ac pœnitentiæ aliquid assumere.

SEptima, Quòd quandiu premimur desolatione, cogitandum est, nos interim à domino nobis ipsis, probationis causa: vt per naturales quoque vires, insultibus inimici nostri obsistamus. id quod possumus haud dubiè, adsistente nobis iugiter præsidio diuino, licet tunc nequaquam sentiatur, eo quòd feruorem pristinum charitatis dominus substraxerit, relicta nihilominus gratia, quæ ad bene operandum, & ad consequendum salutem, satis esse queat.

Octaua.

OCtaua, Quòd hominem tentatione pulsatum mirè iuuat, patientiæ seruandæ studium, vt quæ vexationibus huiusmodi propriè opponitur, et è diametro resistit. Accersenda etiam spes est, & cogitatio, ad futuræ breui consolationis, si præsertim per sanctos conatus, in sexta Regula signatos, desolationis impetus frangatur.

NOna. Quòd causæ desolationis tres sunt præcipuæ. Prima, quia propter nostram in spiritualibus studijs, seu exercitijs tepiditatem, atq; acediam, consolatione diuinâ meritò priuamur. Secunda, vt probemur quinam sumus, et quomodò in Dei seruitium, et honorem, absq; præsente quodam consolationum, donorumq; spiritualium stipendio, nosmet impendimus. Tertia. Vt certi planè simus nostrarum virium non esse, vel acquirere vel

retinere

retinere feruorem deuotionis, vehementiam amoris, abondantiam lachrimarum, aut aliam quamlibet internam consolationem: sed omnia hæc gratuita esse Dei dona, quæ si vendicemus nobis vt propria, superbiæ et vanæ gloriæ crimen, non sine salutis graui periculo, incursuri sumus.

DEcima. Quòd fruenti homini consolatione, prospiciendum est, quo se pacto gerere poterit, desolatione deinceps occurrente; vt iam inde acrimoniam, et robur animi maturè comparet, ad impetum eius reprimendum.

VNdecima. Vt ille idem, affluente consolatione se ipsum deprimat, ac vilefaciat quantum potest, reputando secum, quàm imbellis, quàmque ignauus esse apparebit, desolatione impugnante, nisi per gratiæ et consolationis

diuinæ

diuinæ opem, cito sublevetur. Contrá vero ille, quem desolatio molestat, æstimare debet: cum dei gratia, se posse plurimum, facileq; aduersarios suos omnes deuicturum esse: dummodo in dei virtute collocet spem suam, & animum suum corroboret.

DVodecima. Quòd hostis noster, naturam et morem muliebrem refert, quoad imbecillitatem virium, et animi peruicaciam: nam sicut fœmina cum viro rixans, si hunc conspexerit, erecto & constanti vultu sibi obsistere, abijcit ilico animum, ac terga vertit: sinuerò timidum fugacemq; esse animaduerterit, In extremam surgit audaciam, et illum ferociter inuadit: Itidem consueuit dæmon, animo & robore planè destitui, quoties spiritualem athletam, corde imperterito, ac fronte ardua tentationibus videt reluctari: Sinautem trepidet,

ad

ad primos impetus sustinendos, et quasi animum despondeat, nulla est bestia super terram, inimico illo tunc efferatior, acrior, & pertinatior in hominem: vt cum pernicie nostra, malignæ obstinatæq; mentis suæ, desiderium adimpleat.

Decimatertia, Quòd idem inimicus noster, morem insequitur nequissimi cuiuspiam amatoris, qui puellam honestorum parentum filiam, vel vxorem viri alicuius probi, volens seducere, summopere procurat, vt verba, et consilia sua occulta sint: nilq; reformidat magis ac ægre fert, quàm si puella patri suo, vel vxor marito, illa patefaciat: cum sciat hoc pacto de votis, & conatibus suis actum esse. Ad eundem modum obnixè satagit diabolus, vt anima, quam circonuenire cupit, ac perdere, fraudulentas suas suggestiones teneat secretas: Indignatur verò maximè

rò maximè, et grauissimè cruciatur, sicut vel confessionem audienti, vel Spirituali homini, molimina sua detegantur, à quibus ita excidere se funditus intelligit.

DEcimaquarta. Quòd solet etiam aduersarius imitari aliquem belli ducem, qui obsessam arcem expugnare, atq; deprædari cupiens: explorata prius natura, & munitione loci, debiliorem partem aggreditur. Sic nimirum, et ille circuit animam, et callidè inquirit, quarumnam virtutum præsidijs, moralium scilicet aut theologicarum, ipsa vel munita, vel destituta sit: eaq; potissimum parte machinis omnibus admotis irruit, ac subuertere nos sperat, quàm in nobis minus cæteris firmatam, custoditáq; esse præuiderit.

Regulæ aliæ,

REGVLAE ALIAE,

vtiles ad pleniorem Spirituum discretionem, et secundæ hebdomadæ potissimum conuenientes.

PRima est. Quòd proprium est Dei, et Angeli cuiusq; boni, veram infundere spiritualem lætitiam, animæ quàm mouent, sublata tristitia, et perturbatione omni, quam ingessit dæmon: cum hic è contrario sophisticis argumentis quibusdam, veri spetiem præ se ferentibus, lætitiam illam in anima repertam oppugnare soleat.

SEcunda. Solius est Dei, consolari animam, nulla præcedente consolationis causa: cum sit

hoc

hoc proprium Creatoris, suam ingredi creaturam, et illam, in amorem sui totam conuertere, trahere, & mutare. Causam verò præcedere nullam tunc dicimus, quando nec sensibus, nec intellectui, neque voluntati nostræ, quicquàm obiectum est, quod eiusmodi consolationem causari, ex se possit.

T*Ertia. quoties præcessit consolationis causa, autor eius potest existere tam malus Angelus, quàm bonus: sed ad fines tendunt contrarios: bonus quidem, vt anima in boni cognitione, et operatione magis proficiat: malus autem vt malè agat illa, & pereat.*

Q*Varta. Id moris est spiritui maligno, vt in lucis Angelum transfigurans sese, cognitis pijs animæ votis, primùm obsecundet, mox inde ad peruersa sua desideria, illam alliciat.*

Simulat

Simulat etenim ab initio, bonas sanctasq; hominis cogitationes sequi, et fouere, at deinde in occultas fallaciarum suarum pedicas, paulatim tractum illaqueat.

QVinta. Sedulò & accuratè excutiendæ sunt cogitationes nostræ, circa principium, medium & finem suum: quæ tria si rectè se habeant, angeli boni argumentum est, cogitationes illas suggerentis: sinautem per discursum mentis, aliquid offertur vel sequitur, quòd ex se malum sit, vel auocet à bono, vel ad minus bonum impellat, quam anima prius quærendo sequi decreuisset, vel animam ipsam defatiget, angat, ac perturbet, sublata quæ prius aderat quiete, pace, et tranquillitate, Euidens tunc erit inditium, autorem esse cogitationis eiusmodi, spiritum malignum, vtpote vtilitati et saluti nostræ semper aduersantem.

SExta, quoties contingit in aliqua suggestione, depræhendi hostem ex cauda sua serpentina, idest fine malo, quem semper nobis insinuare studet: tunc plurimum iuuat reuoluere discursum totum, & notare quid ab initio prætexuerit bonæ cogitationis, & quomodo præcedentem spiritualis gustus suauitatem, & animi serenitatem, sensim amouere, ac venenum suum infundere tentarit. vt per huiusmodi experimentum, cognitæ illius fraudes, facilius deinceps caueantur.

SEptima. Eorum, qui promouent in bono salutis, animis, se insinuat, vterque spiritus diuerso modo: bonus quidem leniter, placide ac suauiter: sicut aquæ stilla in spongiam illabens: malus vero duriter, implacidè, & violenter, cum strepitu quodam, sicut imber decidens in petram: Illis autem, qui in dies

tendunt

tendunt deterius, oppositum prorsus vsuvenit. Cuius sanè diuersitatis ratio est, quatenus Angelo vtrilibet, similis est vel dissimilis animæ ipsius dispositio: si enim contrariam sibi eam, alteruter spiritus inuenerit, cum strepitu et pulsu, qui facilè aduerti queat, ei se coniungit: Si conformem verò, tanquàm in propriam & apertam domum subit cum quiete.

OCtaua. Quoties sine præuia vlla causa consolatio nobis adest: quanuis ei, tanquàm diuinitus immissæ, vt supradictum est, nihil fallaciæ subesse posit, debemus tamen attentè, ac solicitè distinguere, præsens consolationis tempus, à proximò sequente, in quo anima feruet adhuc, & fauoris, nunc nuper accepti sentit reliquias: nam posteriore hoc tempore, frequenter acci-

dit, vt vel ex habitu, discursu, & iudicio proprio, vel ex boni aut mali Spiritus instinctu, aliqua sentiamus vel deliberemus: quæ cum ab ipso Deo, citra medium non emanent, solerti indigent discussione, priusquàm recipiant assensum, vel in opus veniant.

REGVLAE NONnullæ in distribuendis elemosynis seruandæ,

Prima. Siquid erogare libeat in homines genere, vel amicitia coniunctos, erga quos sentitur procliuior affectus: Attendendæ erunt Regulæ quatuor, quas ex parte circa electiones commemorauimus. Earum itaq; prima hæc est. vt affectus erga tales meus, rectà proueniat ex amore Dei: quem certè amorem, debeo sentire in me, vt radicem esse, & causam cuiuscunq; meæ affectionis, erga cognatos, & amicos omnes: Ac operam dare, vt in hoc præsenti negotio, præcipua ea ratio elucescat.

SEcunda, vt considerent, si quis alter, cui parem mecum statum, seu perfectionis gradum optem, me consulat super negotio istiusmodi, quam ego illi erogationis faciendæ, dictaturus sim rationem: hac igitur et me vti par est.

TErtia. Vt cogitem, si mihi, vitæ nunc extitus instaret: quid hac in re egisse vellem potissimum: Ita ergo agẽdum in præsentia decernam.

QVarta. vt prospiciam similiter, quid mallem in die iudicij à me fuisse super his transactum: id quod et nunc citra dubium præeligam.

QVinta, vt quoties ad personas mihi humano aliquo vinculo coniunctas, affectum meum sentio magis inclinare: Regulas quatuor prædictas sædulò expendam, & iuxta eas examinem affectum, nihil de eleemosyna seu distri-

butione

butione facienda cogitans, donec ab animo, si quid non rectum inest, remouero.

SExta. Quamuis facultates diuino cultui, & vsui ecclesiastico dicatæ, citra culpam assumi possint distribuendæ ab eo, qui ad hoc ministerium sit vocatus: cum tamen plurimis, in determinanda proprijs suis sumptibus iusta portione, soleat de excessu scrupulus incidere: operæpretium est iuxta regulas superiores, vitæ suæ statum rectè disponere.

SEptima. Propter rationes dictas et alias plerasque, in administrandis ijs quæ ad propriam personam, conditionem, domum, aut familiam pertinent, optimum ac securissimum est vnicuique distributionis curam subeunti, vt suæ substrahat commoditati, quantum potest, ac seipsum proximè conformet ad exem-

plar domini nostri IESV CHRISTI, *summi Pontificis: quandoquidem in tertio etiam Carthaginensi concilio, in quo interfuit S. Augustinus, decretum fuit supellectilem Episcopi, vilem ac pauperem debere esse.* Hoc *idem in quolibet statu seu vitæ genere prouideri conuenit, habita interim ratione personarum & statuum ipsorum: sicut in matrimonio exemplum præbent S. Ioachimus, & S. Anna, qui diuisis per annos singulos facultatibus suis. in tres partes, pauperibus vnam erogabant, alteram dicabant in templi, & diuini cultus ministerium, tertiam postremo necessitati suæ reseruabant.*

Quædam

QVAEDAM NOTATV *digna, de ſcrupulis quos animæ dæmon inijcit, digno-ſcendis.*

PRimum. *Vulgò ſcrupulum appellant, quando ex proprio liberi arbitrij motu, et iudicio, aliquid concludimus peccatum eſſe, cum peccatum non ſit: veluti ſiquis animaduertens ſe crucem, ex paleis humi figuratam, in tranſitu calcaſſe, crimini ſibi vertat.* Hoc autem *non ſcrupulus propriè, ſed iudicium potius erroneum vocari debet.*

SEcundum. *Scrupulus propriè dicendus eſt, quoties poſt calcatam crucem eiuſmodi, vel poſt cogitationem, loquelam, aut operationem*

aliquam,

aliquam, oboritur nobis extrinsecus, peccati admissi suspitio: Et quanuis altera ex parte veniat in mentem, nos minime peccasse, ambiguitatem tamen quandam, atque animi perturbationem sentimus, à dæmone videlicet obtrusam.

Tertium. Prior scrupuli species, impropriè sic dicti prorsus abhorrenda est, vt erroris plena. Posterior verò, per tempus aliquod (dum præsertim recens est vitæ melioris institutio) animam rebus spiritualibus vacantem, non parum iuuat, cum eam mirum in modum purget, atque ab omni peccati specimine abducat, iuxta illud diui Gregorij. Bonarum mentium est, ibi culpam agnoscere, vbi culpa non est.

Quartum. Callidè obseruare solet inimicus, qualis nam sit animæ cuiusuis conscientia, crassior ne; an delicatior. Et siquam inuenit delicatã

licatam, multò quoq; delicatiorem efficere nititur, et in extremum quendam redigere anxietatis gradum, vt ſic miſerè turbatam, à profectu ſpirituali tandem deijciat. Puta ſi animam nouerit, quæ peccato nulli conſentiat, mortali, ſiue veniali, immò ne vmbram quidem (vt ſic dicamus) voluntarij peccati ſuſtinere queat: tunc, quoniam non poteſt veram peccati rationem illi obijcere, eò ſatagit adducere, vt peccatum ſibi eſſe credat, quod reuera non eſt, cuiuſmodi eſt, de verbo aliquo vel cogitatiuncula repentina. Craſſam ediuerſo animam, seu conſcientiam, reddere craſſiorem ſtudet, vt, quæ negligebat prius venialia peccata, mortalia quoq; nunc parum curet, ac in dies minus reſpiciat.

5. Vt anima progredi valeat in via ſpirituali, ad illius partis oppoſitũ tẽdat neceſſe eſt, in quã

inimicus tentat pertrahere: vt si laxiorem iste conscientiam facere adnititur, faciat illa strictiorem: aut relaxet econtrà, si dæmon nimium velit restringere. Sic enim continget vitatis extremæ vtriusque partis periculis, animam ipsam in medio quodam quieto, & securo statu, iugiter manere.

SExta. Quotiescunque homini dicere aut agere aliquid volenti, quod ab Ecclesiæ vsu, vel maiorum nostrorum sensu, non dissonat, quodque tendit in Dei gloriam, obuiat extrinsecus suggestio, dissuadens, ne dicat, aut agat illud propositum, adducta vel vanæ gloriæ, vel mali alterius cuiusuis, fucata quadam ratione. Tunc ad Deum eleuanda mens est, sique appareat, ad eius gloriam spectare dictum aut factum eiusmodi, vel certè contrarium non esse, tendendum rectà erit, aduersus talem co-

gitationem,

gitationem, atq; obstrepenti nobis inimico, respondendum cum diuo Bernardo: Nec propter te cœpi, nec propter te finiam,

REGVLAE ALIQVOT seruandæ, vt cum orthodoxa Ecclesia verè sentiamus.

PRima. Sublato proprio omni iudicio, tenendus est semper, paratus promptusq; animus, ad obediendum veræ Christi sponsæ, ac sanctæ Matri nostræ, quæ est orthodoxa, catholica, et Hierarchica Ecclesia.

SEcunda, laudare conuenit solitam fieri sacerdoti, confessionem peccatorum, et Eucharistiæ sacræ sumptionem, annuam vt minimum: cum

sit

sit laudabilius, octauo quoque die, aut semel saltem in mense quolibet, seruatis interim conditionibus debitis, Sacramentum ipsum suscipere.

TErtia. commendare Christifidelibus, vt frequenter, ac deuote, missæ sacrum, seu sacrificium audiant: Item cantus Ecclesiasticos, psalmos, & prolixas preces in templis, vel extra templa recitandas: tempora etiam probare, determinata officijs diuinis, & præcationibus quibuscunque: vt sunt quas vocamus horas canonicas.

QVarta, laudare plurimum religionum status: atque cælibatum, seu virginitatem, matrimonio præferre.

QVinta, comprobare vota religiosorum de seruanda castitate, paupertate, obedientiaque perpetua,

petua, cum alijs perfectionis, & subrogationis operibus. Vbi obiter notandum est, quòd cum voti ratio, ad ea pertineat, quæ ad perfectionem ducunt vitæ Christianæ: de alijs, quæ ab ipsa perfectione potius auertunt, vt de negotiatione vel matrimonio, votum nunquàm emittendum sit.

SExta. laudare præterea reliquias, venerationem, et inuocationem sanctorum: Item stationes, peregrinationesque pias, indulgentias, iubilæa, candelas in templis accendi solitas, & reliqua huiusmodi, pietatis, ac deuotionis nostræ adminicula.

SEptima, extollere abstinentiæ ac ieiuniorum vsum, vt quadragesimæ, quatuor temporum, vigiliarum, sextæ feriæ, sabbati, aliorumque pro deuotione susceptorum. Item spontaneas afflictiones sui, quas pœnitentias dicimus, non internas solum, sed etiam externas.

Octaua,

Octaua. laudare insuper templorum extru ctiones, atque ornamenta: necnon imagines, tanquàm propter id quod repræsentant, iure optimo venérandas.

Nona. Confirmare maximè omnia Ecclesiæ præcepta, nec impugnare vllo modo, sed contra impugnantes, quæsitis vndique rationibus promptè defendere.

Decima. Patrum etiam, seu superiorum decreta, mandata, traditiones, ritus, & mores, studiosè probare: licet autem non reperiatur vbique ea, quæ deberet esse, morum integritas: siquis tamen vel in publica contione, vel in populari commertio, ipsis obloquitur, generat potius damna & scandala, quàm aliquid adferat remedij aut vtilitatis: cum nihil aliud sequatur, nisi exasperato, et obtrectatio populi,

populi, aduersus principes, ac pastores suos. Temperandum est igitur, ab isto inuectiuarum genere. Veruntamen, sicut damnosum est, primates ipsos absentes, apud populum allatrare, atque proscindere: Ita rursus priuatim admonere eos, qui si velint, mederi huic malo possunt, operæpretium videtur fore.

VNdecima. *Doctrinam sacram plurimi facere, tum eam quæ positiua dici solet, tum, quæ Scholastica. Sicut enim sanctis Doctoribus antiquis* Hieronymo, *Augustino, Gregorio, et consimilibus, scopus fuit ad amorem, et cultum* Dei *amplectendum, animos mouere: ita peculiare est* Beato Thomæ, Bonauenturæ, *Magistro Sententiarum, & alijs recentioribus Theologis, dogmata ad salutem necessaria exactius tradere atque definire: prout conuenit suis temporibus, & posteris, ad erro-*

res hæresium confutandos: siquidem doctores huiusmodi, vt sunt tempore posteriores, non solum scripturæ sacræ intelligentia præditi sunt, & veterum autorum iuuantur scriptis: sed etiam cum influxu diuini luminis, conciliorum sanctionibus, decretis, & varijs ecclesiæ sanctæ constitutionibus, ad salutis nostræ subsidium fœliciter vtuntur.

DEcimasecunda. Culpabilis est, ac vitanda hominum, qui adhuc in terris viuunt (quantumuis laudabilium) comparatio, cum sanctis, & beatis: vt dicendo, Iste est doctior sancto Augustino. Ille est alter S. Franciscus, Equalis est Paulo sanctitate, aut aliqua virtute, non est inferior, etc.

DEcimatertia. Denique vt ipsi Ecclesiæ catholicæ omnino vnanimes, conformesque simus,

siquid,

siquid quod oculis nostris apparet album, nigrum illa esse diffinierit, debemus itidem quòd nigrum sit, pronunciare. Indubitate namq; credendum est, eundem esse Domini nostri IESV CHRISTI, & Ecclesiæ orthodoxæ, Sponsæ eius, spiritum, per quem gubernamur ac dirigimur ad salutem. neq; alium esse Deum, qui olim tradidit decalogi præcepta, & qui nunc temporis, Ecclesiam Hierarchicam instruit, atq; regit.

DEcimaquarta. Aduertendum quoq; est, Etiam si planè compertum definitumq; esset, nemini contingere salutem nisi prædestinato: circunspectè tamen, super hoc loquendum esse, ne forte gratiam seu prædestinationem Dei, nimis extendentes, liberi arbitrij vires, & operum bonorum merita, excludere velle videamur, vel è conuerso, ne plus

æquo hisce tribuentes, illis interim derogemus.

DEcimaquinta. Similem ob causam, frequens de prædestinatione sermo, habendus non est, siq; incidat nonnunquam, ita temperari decet, vt nulla plæbei audienti, detur occasio erroris, ac dicendi, si de salute mea, vel damnatione iam definitum est, siue male siue bene agam, aliter euenire non potest: vnde solent multi opera bona negligere, & alia subsidia salutis.

DEcimasexta. Accidit etiam non raro, vt ex immodica fidei prædicatione, & laude, adiecta distinctione, aut explicatione nulla, ansam arripiat populus, torpescendi circa bona quælibet opera, quæ fidem præeunt, aut sequuntur, charitatis nexu efformatam.

Decimaseptima,

DEcimaoseptima. Neq; itidem prædicandæ, & inculcandæ gratiæ Dei, vsq; adeo insistendum fuerit, vt serpere inde possit auditorum animis letalis error, negata liberi arbitrij nostri facultate. De gratia ergo ipsa, diffusè quidem loqui fas est, deo adspirante: sed quatenus in gloriam eius vberiorem redundat: idq; iuxta modum conuenientem, nostris præsertim temporibus, tam periculosis: ne & liberi arbitrij vsus, & operum bonorum efficacia tollatur.

DEcimaoctaua. Quamuis summè laudabile sit atq; vtile, ex dilectione pura, inseruire Deo: nihilominus tamen, valde commendandus est, maiestatis diuinæ timor. Neq; porrò is timor solum, quem filialem appellamus: qui pius est, ac sanctus maximè: verum etiam alter seruilis dictus. quippe qui ho

mini

mini vtilis eſt admodum, & ſæpenumero neceſſarius: vt à mortali peccato, quando incidere contingit, reſurgere promptè ſtudeamus, à quo dum erimus immunes, atq; alieni, facilis patebit aſcenſus, ad timorem illum filialem, deo penitus acceptum, qui nobis cum ipſo deo vnionem amoris præſtat & conſeruat.

Romæ apud Antonium Bladum,
XI. Septembris.

M. D. XLVIII.

IESVS

oratio.

Anima christi sanctifica me. corpus chri
salva me. Sanguis chri inebria me. Aqua
lateris christi lava me: Passio christi con
forta me. ò bone Jhu exaudi me, intra tua
vulnera absconde me: ne permictas me separari
à te, ab hoste maligno defende me. In hora
mortis meæ voca me, et Iube me venire ad te
ut cu[m] s[anc]tis tuis laudē te in secula seculo[rum] Amē: